

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

Medlemsblad for DIS-Danmark

årgang 24 nr. 1 - 2010

Slægt & Data

Udgives af DIS-Danmark
Databehandling i Slægtsforskning
www.dis-danmark.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Redaktionen:

Kathrine Tobiasen, ansvarshavende redaktør
Korsagervej 13, 8940 Randers SV.
Tlf. 41 28 65 30
tobiasen@dis-danmark.dk

Erik Kann, redaktionsmedlem

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center ApS, tlf. 66 12 10 30
Trykoplæg: 6.400 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.
Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.
Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.
Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:	Udkommer:
1. maj 2010	Juni 2010
1. august 2010	September 2010
1. november 2010	December 2010
1. februar 2011	Marts 2011

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent 2009: 200 kr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 1 - marts 2010

- 3 Nu slipper I ikke længere!**
- 9 Herredsfogedslægten fra Sdr. Bork**
- 12 Sociale relationer - kød på slægten**
- 16 Generalforsamling 2010**
- 18 Slægtsbogens layout**
- 21 Politiets registerblade**
- 22 "I Dag regnede det formelig med Granatstumper og Kugler"**
- 26 Beretning om min TIP2-oldefar**
- 30 Kalender**
- 31 DIS-Danmarks bestyrelse**

Links i artiklerne

De links der står i artiklerne i dette nummer – er også lagt på www.dis-danmark.dk – find dem under menupunktet „Links“.

Slægt & Data

Medlemsblad for DIS-Danmark

årgang 24 nr. 1 - 2010

Forsidefoto:

Koldinghus, hvor årets generalforsamling finder sted den 10. april.
Foto: Friis Fotografi.

Nu slipper I ikke længere!

En vejledning i Daisy

Michael Dupont,
Stenager 216, st. th.,
2600 Glostrup,
duponttuxen@gmail.com

"Jeg kender Daisy men synes, det er svært at finde ud af"! Det er desværre ofte det svar, jeg har fået, når jeg som vejledningsvagt på Landsarkivet i København har spurgt de besøgende, om de kender Statens Arkivers database Daisy. Men nu er der altså ingen vej uden om længere, for i løbet af kort tid går Rigsarkivet og Landsarkivet i København udelukkende over til bestilling via Daisy, og inden for en overskuelig årrække følger resten af statens arkiver trop. Det betyder, at det ikke længere vil være muligt at bestille arkivalier frem på en gammeldags papirbestillingsseddel, og derfor slipper man ikke for at lære Daisy at kende - hvis man altså fortsat vil bruge originale arkivalier.

Men lad mig slå én ting fast med det samme: Daisy er pærenemt! Og dem, der påstår det modsatte, har ikke brugt den fornødne tid på at lære det at kende. Jeg ved godt, at der kan være forskel på folks alder, arbejde og interesser; men det er ingen undskyldning for at lære nyt. Nød lærer som bekendt nøgen kvinde at spinde, og for slægtsforskere er Daisy-kendskab en nødvendighed.

Denne artikel bygger på mine personlige erfaringer, og jeg har kun medtaget det, jeg selv regner for at være mest centralt i Daisy, når jeg skal finde frem til et arkivalie. Andre ville måske have vægtet det anderledes. Først vil jeg beskrive, hvor man finder Daisy, hvad de forskellige søgefelter og funktioner dækker over, hvordan man finder det rigtige arkivalie, og til sidst vil jeg vise, hvordan man søger sig frem til et arkivalie og bestiller det.

Hvad er Daisy?

Ligesom grønspejttegeneralerne har Statens Arkiver en forkærlighed for forkortelser, og her betyder DAISY Dansk ArkivalieInformationssystem. Navnet refererer desuden til dronningens kælenavn.

Daisy er en arkivdatabase - en elektronisk registratur - der med tiden skal give et totalt overblik over Statens Arkivers samlinger. Den indeholder de samme oplysninger som de gammeldags registraturer på læsesalene, men er ofte nemmere og mere overskuelig at bruge. Desuden kan man benytte den hjemmefra, mens registraturerne skal bruges på arkiverne. Dermed bliver det fx nemmere for en fynbo at se, hvad der findes af arkivalier på Landsarkivet i Viborg. Og denne vidensspredning må jo siges at være en stor fordel.

Hvor finder man Daisy?

Daisy ligger på internettet, og alle

med internet har adgang til databasen. Man kan enten finde Daisy på den direkte adresse: www.daisy.sa.dk eller via Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk, hvor Daisys søgefelt findes i toppen af forsiden. Skriver man "daisy" i Googles søgefelt, burde Daisy desuden komme frem som det første resultat.

Hvad betyder søgefelterne?

På forsiden af www.daisy.sa.dk finder man tre søgefelter, nemlig "Arkivskaber", "Arkivserie" samt "Arkivskaber eller arkivserie". Hvis man ved, hvordan man skal udfylde en gammeldags bestillingsseddel, så har man allerede et fortrin, da de to første felter i Daisy stemmer direkte overens med felterne på bestillingssedlerne.

Det første søgefelt er "Arkivskaber". En arkivskaber har intet at gøre med et skab, man gemmer arkivalier i. Man skal derimod vende ordet rundt og sige til sig selv, at en arkivskaber er

Billede 1: Daisys forsider: www.daisy.sa.dk.

den, der ”skaber arkivet”, altså arkivskaber. Arkivskaber vil oftest være en myndighed, fx Københavns Byret, Odense Politi eller Århus Amt, men kan også være en privatperson, fx Mogens Glistrup, en forening, fx Afholdsbevægelsen i Danmark, eller en virksomhed, fx Brabrand Trælasthandel. I artiklen vil jeg dog holde mig til arkivskaber som myndighed.

Det næste felt kaldes ”Arkivserie” og er det samme som ”Titel” på de gammeldags bestillingssedler. En arkivserie er det navn, man har givet et arkivalie for at vise, hvad det indeholder. Det kan fx være journal, skifteprotokol eller justitsdokumenter. Hvis man skal sammenligne med noget, de fleste kan sætte sig ind i, så kan man tænke på de arkivalier, man selv opbevarer i sit hjem: regnskaber, dagbøger, notesbøger, tegninger, fotoalbums og scrapbøger. Alle disse betegnelser kalder man i en arkivsammenhæng for arkivserier, og arkivseriens navn viser, hvad de indeholder. I denne forbindelse ville man i øvrigt selv være arkivskaber.

Det tredje og sidste felt på Daisys forside er ”Arkivskaber eller arkivserie”. Hvis man indtaster sine søgeord i dette felt, søger man både i ”Arkivskaber” og ”Arkivserie” under ét i databasen. Jeg ville aldrig selv bruge dette felt, da jeg finder det upraktisk, og vil derfor heller ikke komme mere ind på det her.

Ud over disse tre felter er der mulighed for at begrænse søgningen ved at angive en tidsperiode. Det er en rigtig god mulighed at have, for leder man efter en oplysning i Københavns Amts arkiv i år 1800, så kan man ligeså godt udfylde perioden og dermed begrænse søgeresultaterne. Når man søger i en periode, der kun består af ét kalenderår, så skal man skrive det samme årstal i de to felter, fx 1800-1800.

Over- og underordnede arkivskabere

I Daisy kunne alle arkivalier fra en bestemt myndighed sagtens være samlet under den samme arkivskaber, men for overskuelighedens skyld er

arkivalierne i mange tilfælde opdelt i undergrupper efter myndighedernes ressortområder.

Det, der menes med en *overordnet arkivskaber*, er, at man har en arkivskaber, der betegner hele myndigheden, fx Helsingør Ret. Søger man sig frem til Helsingør Ret i Daisy, kan man se, at der også findes nogle ”Arkivskabere internt underordnet” denne myndighed, dvs. de *underordnede arkivskabere*: Bitingstedet i Hørsholm, Helsingør Civilret, Helsingør Fogedret, Helsingør Kriminalret, Helsingør Skifteret og Helsingør Tinglysning. Hver af disse arkivskabere kan man finde via Daisys søgefelt ”Arkivskaber”, og hver indeholder arkivalier, der vedrører deres område under Helsingør Ret. Der er altså tale om et hieraki.

Hvordan man finder det rigtige arkivalie

Det er meget sjældent, at et arkivalie faktisk hedder det, man leder efter. Søger man fx efter en faderskabssag, så skal man aldrig finde den under arkivserien ”faderskabssag”, selv om der er mange arkivserier i Daisy, hvor dette ord indgår. I stedet findes de ”rigtige” faderskabssager i amternes arkiver under noget så anonymt som ”journalsager”. Dette er blot ment som et eksempel på, hvor let man ta-

ger fejl. Daisy har nemlig gjort det nemt at bestille arkivalier, men samtidig også nemt at bestille forkert, for når man sidder derhjemme, har man ikke lige mulighed for at spørge vejledningsvagten til råds. Men det er der heldigvis råd for:

Hvis man fx leder efter et skifte efter en person, der døde i Glostrup i 1905, og man ikke ved, hvordan man finder materialet, så skal man ikke bare bestille løs i Daisy. Man skal i stedet slå ”skifter” op i en af de mange slægtsforskerbøger, der findes på markedet. Her kan man læse, at det på den tid var *retsbetjenten* (dvs. retten), der tog sig af skifter, og at det mest centrale skiftearkivalie kaldes for en *skifteprotokol*.

Når man nu ved, hvilken myndighed der behandlede den type arkivalier, man søger, og man ved, hvad arkivaliet kaldes, så står man dog over for endnu et problem, nemlig de administrative grænser. De administrative grænser ændrer sig meget tit, og det betyder, at et enkelt sogn sagtens kan have ligget i flere forskellige retskredse, eller at retskredsen kaldes noget forskelligt over tid. Her findes der forskellige hjælpemidler på landsarkiverne, hvor man kan slå et sogn op og se, hvad de forskellige retskredse, kommuner, lægekredse, og meget andet, hed i den periode, man er interes-

The screenshot shows the Daisy search results for 'Helsingør Ret'. It includes a table with columns for 'Fra', 'Til', 'Officielle navne', and 'Kaldenavne'. Below the table, there are sections for 'Bemærkninger', 'Arkivnummer', 'Arkivinstitution', and 'Arkivserier'. A search bar at the bottom contains the text 'Ny søgning'.

Arkivskaber	Helsingør Ret	
Fra	Til	Officielle navne
1919	2006	Retten i Helsingør
Fra	Til	Kaldenavne
1919	2006	Helsingør Ret

Bemærkninger
Ved lov nr. 538 af 08.06.2006 (Poli- og domstolsreform) blev Danmark inddelt i 24 retskredse i stedet for de tidligere 32. Retten i Helsingør kom herefter til at være retskreds nr. 19.

Arkivnummer: [?] DF-041

Arkivinstitution: Landsarkivet for Sjælland, København

Arkivserier: [vis arkivserier](#)

Era	Til	Arkivskabere internt underordnet
1927	1956	Bitingstedet i Hørsholm
1919	2006	Helsingør Civilret
1919	2006	Helsingør Fogedret
1919	2006	Helsingør Kriminalret
1919	2006	Helsingør Skifteret
1919	2006	Helsingør Tinglysning

[?] Ny søgning

Billede 2: Eksempel på en myndighed med underordnede arkivskabere, her Helsingør Ret.

seret i. På Landsarkivet i København kaldes hjælpemidlet for "De brune kasser". Her kan man fx se, at Glostrup Sogn har hørt under flere retskredse gennem tiden, nemlig: 1624-1683: Smørum Herred. 1683-1721: Københavns Birk. 1721-1819: Københavns Rytterdistrikts Birk. 1819-1956: Københavns Amts Søndre Birk. 1957-: Glostrup Ret.

Når man skal finde et skifte efter en person, der døde i Glostrup i 1905, skal man altså have fat i en skifteprotokol fra Københavns Amts Søndre Birk. Dermed har man de to oplysninger, der er nødvendige for at finde frem til et arkivalie i Daisy, nemlig arkivskaber (myndigheden: Københavns Amts Søndre Birk) og arkivserien (arkivaliets titel: Skifteprotokol).

Det er meget dumt at springe hjælpemidlerne over og bestille arkivalier fra den myndighed, man *tror*, der behandlede skiftet, eller bestille et arkivalie, man *tror* er det rigtige. For hvis ens udgangspunkt er forkert, kan man hurtigt spilde mange timer på at lede det forkerte sted. Man skal altså ikke *gætte*, man skal *vide*.

Bestilling via Daisy, trin for trin

Nu har jeg bl.a. gennemgået de forskellige søgefelter i Daisy og set på, hvordan man finder frem til det arkivalie, man skal bruge. Nu skal vi se på, hvordan man bruger Daisy rent praktisk og bestiller et arkivalie frem. For nemheds skyld fortsætter jeg med det foregående eksempel, nemlig en skifteprotokol fra Københavns Amts Søndre Birk i 1905.

Man kan både bruge Daisy til at bestille, mens man sidder på læsesalen, samt forudbestille og fjernlåne arkivalier med. Daisy har i øvrigt den geniale funktion, at man ikke behøver at skrive ordene helt ud. Hvis man ønsker at søge efter arkivskaberen "Københavns Amts Søndre Birk", så kan man nøjes med at skrive "køben am søn rk" i søgefeltet "Arkivskaber" - altså udelade nogle af bogstaverne i ordenes begyndelse eller slutning - og databasen vil stadig komme frem til et brugbart resultat! Det kan være en

fordel, hvis man er tvivl, om et ord er i ental eller flertal, fx skiftebog/skiftebøger, eller hvis ordet er så langt, at man af ren og skær dovenskab foretrækker at udelade noget. Det er desuden ligeegyldigt, om man skriver ordene med store eller små bogstaver, og man behøver ikke at udfylde alle søgefelterne på søgesiden for at kunne søge i Daisy.

1. trin: Udfyld søgefelter

Gå ind på www.daisy.sa.dk og skriv "københavns amts søndre birk" i søgefeltet "Arkivskaber", samt "1905" i begge periode-felterne, og tryk derefter på "Søg" (eller brug *enter*-funktionen). Herefter kommer der en liste med søgeresultater frem.

Man kan også vælge at udfylde begge søgefelterne "Arkivskaber" og "Arkivserie" og altså skrive "københavns amts søndre birk" i feltet "Arkivskaber" og "skifteprotokol" i feltet "Arkivserie"; men i langt de fleste tilfælde ville jeg nøjes med at udfylde søgefeltet "Arkivskaber". Årsagen er, at jo mere, man udfylder, des mere begrænser man sin søgning, og det kan i sidste ende betyde, at man ikke finder det, man søger. Arkivskaberens navn er man ofte sikker på, fordi man finder det i de omtalte opslagsværker over administrative grænser, mens arkivseriens navn kan variere. Rigtig

mange personer har indtastet oplysninger i Daisy, og derfor kan en skifteprotokol fx være kaldt for en skifteprotokol, skiftebog eller skiftebøger. Hvis man er sikker på en del af ordet - fx skifte - kan man dog, som omtalt, vælge at søge på dette ord, og dermed vil databasen søge i alle de arkivserier i Københavns Amts Søndre Birk, der hedder noget med "skifte-", fx skifteprotokol, skiftedokumenter osv.

2. trin: Udpeg det rigtige søgeresultat

Hvis man kun har søgt på arkivskaberen "københavns amts søndre birk", så får man en oversigt over alle de arkivskabere, hvor ordene "Københavns", "Amts", "Søndre" og "Birk" optræder. Det betyder, at man også finder frem til arkivskabere som "Epidemikommissionen for Københavns Amts Søndre Birk". Det skal man ikke lade sig forvirre af, men kun gå efter den arkivskaber, der har det navn, man søger.

Når man har fundet den rigtige myndighed - altså i dette tilfælde den myndighed, der hedder "1888-1919, Københavns Amts Søndre Birk (2)" - så skal man trykke på "Vis arkivserier" til højre for navnet. Oversat til noget, mange læsesalsvante slægtsforskere bedre forstår, så kunne der lige så godt have stået "Åben registraturren og vis mig en liste over arkivalier

Billede 3: 1. trin: Eksempel på hvordan søgefeltet "Arkivskaber" og "Periode" kan udfyldes.

Billede 4: 2. trin: Eksempel på søgeresultater.

Billede 5: 3. trin: Eksempel på liste over arkivserier i Københavns Amts Søndre Birks arkiv.

ne". Næste side i databasen er nemlig en liste over de arkivserier, der findes i Københavns Amts Søndre Birks arkiv.

Hvis man både har udfyldt felterne "Arkivskaber" og "Arkivserie" i 1. trin, så vil søgeresultatet se lidt anderledes ud, for så vil der ikke stå "Vis arkivserier" yderst til højre, men derimod stå arkivseriernes navne. I så fald kan man springe næste trin over og fortsætte til 4. trin.

3. trin: Liste over arkivserier

Lister over arkivserier er som hoved-

regel alfabetisk; men hvis man klikker på kolonne-overskrifterne "Fra" eller "Til", så kan man også vælge at få resultatet listet kronologisk. Over kolonneoverskrifterne kan man i øvrigt se, at der er 99 arkivserier i Københavns Amts Søndre Birks arkiv, der dækker perioden 1905; men at der er 134 arkivserier i alt. Trykker man på tallet "134", kan man få alle arkivserierne vist.

Hvis der havde været nogle arkivskabere, der var overordnet eller underordnet Københavns Amts Søndre Birk, så ville man kunne se dem, hvis

man klikkede på "Københavns Amts Søndre Birk" øverst på søgesiden. Det er der dog ikke i dette tilfælde.

Når jeg skal finde frem til et arkivalie i en liste over arkivserier, og jeg ikke er helt sikker på betegnelsen, plejer jeg ofte at bruge browserens søgefunktion (findes i Windows Internet Explorer enten under "Rediger" øverst i browseren eller ved at trykke Ctrl+F). Det har den fordel, at det er en hurtig måde at gennemse listen på, og man skal ikke tilbage og ændre sin søgning hver gang, man vil finde en ny arkivserie under den aktuelle arkivskaber - og man har samtidig et godt overblik over alt materialet. Hvis man fx leder efter et arkivalie i et politiarkiv vedrørende børn født uden for ægteskab, så kan man ikke på forhånd vide, om arkivaliet kaldes noget med paternitet, alimentionation eller faderskab. Med browserens søgefunktion kan man hurtigt udelukke et søgeord, eller finde det rigtige.

4. trin: Oplysninger om arkivserien

Når man har fundet frem til det arkivalie i listen over arkivserier, man leder efter - i dette tilfælde arkivserien "1888-1922, Skifteprotokol", der netop dækker perioden 1905 - så trykker man på navnet. Det, man derefter kommer frem til, er en side med oplysninger om den pågældende arkivserie. I eksemplet med skifteprotokollerne kan man se den periode, de dækker, samt at der er 9 "fysiske enheder", dvs. 9 arkivæsker eller bind.

Under kolonneoverskriften "Arkivskaber(e)" er der registreret tre navne på arkivskaberen. Det betyder bl.a., at myndigheden enten har skiftet navn i det tidsrum, skifteprotokollerne dækker, eller at den kaldes flere forskellige ting på samme tid. Det fremgår således, at myndigheden i vores eksempel hed "Københavns Amts Søndre Birk (2)" fra 1888-1919; men at den i perioden efter 1919 er registreret under to betegnelser, nemlig "Retten i Københavns Amts Søndre Birk" samt "Retten i Søndre Birk, Retten i Københavns Amts Søndre Birk med Amager Skifteret".

5. trin: Liste over fysiske enheder

Når man trykker på "vis/bestil" ud for oplysningen om de 9 fysiske enheder midt på siden, kommer man frem til en ny side, hvor enhederne er listet, og her kan man se, at det bind, der dækker 1905, har bestillingsnr. 4, og at det går fra 1902 til 1908. Hvis man vil bestille denne skifteprotokol, skal man trykke på "gå til bestilling" yderst til højre, hvilket fører videre til en side, hvor man skal udfylde forskellige oplysninger om sig selv og bestillingen.

Før jeg beskriver bestillingsformularen, vil jeg kort komme ind på navnene på de fysiske enheder. Hvis en arkivserie består af mange fysiske enheder, er det nødvendigt at forstå, hvordan materialet er ordnet for at kunne bestille den rigtige æske frem, men også for at kunne bruge materialet, når man får det i hænde. I tilfældet med skifteprotokollerne står der ud for "Indhold beskrives med", at de er ordnet efter "dato (år, måned, dag)", altså kronologisk. Dermed skal vi forstå betegnelsen ud for nr. 4 "1902 11 15 1908 2 24" på den måde, at den pågældende protokol går fra 15. november 1902 til 24. februar 1908. De fysiske enheder kan være ordnet på mange andre måder, bl.a. alfabetisk, hvis arkivserien er en række breve, der er lagt alfabetisk efter afsendernes navne, eller sagsnummer, hvis der er tale om en række journalsager.

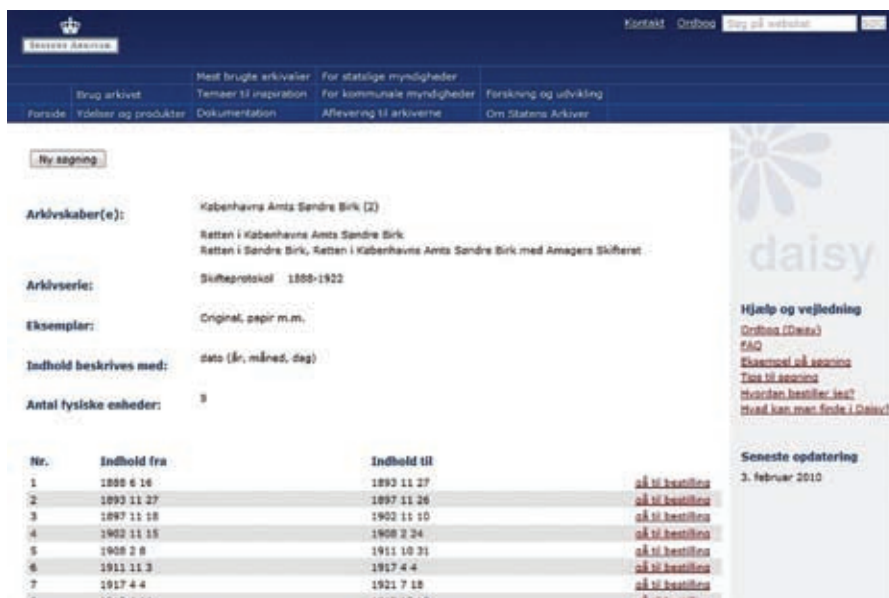
6. trin: Bestillingsformular

For det første skal man skrive sit navn, postnummer og e-mail-adresse. For det andet skal man fortælle, hvor man vil se arkivaliet (hvilket arkiv), og hvornår man vil benytte det. Hvis man bestiller, mens man sidder på læsesalen og vil have arkivaliet frem med det samme, kan man også udfylde sit pladsnummer. Det sidste gælder dog kun Statens Arkivers læsesale og kun materiale, der er i nærmagasin, dvs. som kan bestilles frem samme dag.

Når man har trykket på knappen "Bestil" og dermed bestilt arkivaliet, modtager man automatisk en mail med kvittering. Her fremgår det, hvad man har bestilt, samt om det står i

Billede 6: 4. trin: Eksempel på oplysninger om arkivserien "Skifteprotokoller" i Københavns Amts Søndre Birk.

Billede 7: 5. trin: Eksempel på liste over fysiske enheder, nemlig de skifteprotokoller, der findes fra Københavns Amts Søndre Birk i perioden 1888-1922.

nærmagasin eller fjernmagasin. Her nævnes det også, at utilgængeligt arkivmateriale ikke bliver lagt frem uden forudgående tilladelse. Utilgængeligt materiale er bl.a. arkivalier med personfølsomt indhold (fx skiftesager, faderskabssager og straffesager), der er yngre end 75 år. At få adgang til utilgængeligt materiale vil ofte kræve, at man enten selv er part i den sag, det drejer sig om, eller efterkommer, hvis

vedkommende er død. At søge om adgang kræver desuden, at man ved hjælp af søgemiddelklæringer, som vejledningsvagterne udleverer på arkiverne, identificerer den sag, man vil søge om adgang til. Men spørg på dit arkiv om, hvordan det foregår.

Etiketteteksten og "m.m."

På Daisys bestillingsside, som jeg beskrev i 6. trin, kan man se forskellige

Billede 8: 6. trin: Eksempel på bestillingsformular.

Hvis man sammenligner med den måde, Landsarkivet i Viborg har registreret deres kirkebøger på, så vil man se, at man her har valgt at registrere hver type indførsel (fødsel, konfirmation, vielse og begravelse) som selvstændige arkivserier på trods af, at de kan henvise til samme kirkebog. Årsagen er, at man via Daisy lettere kan finde frem til den kirkebog, der har de oplysninger, man søger.

Forudbestilling og fjernlån

Det er ikke alle arkivalier, der kan forudbestilles eller fjernlånes; det gælder bl.a. de mest benyttede arkivalier som fx kirkebøger, skifteprotokoller, skøde- og panteprotokoller, journaler og registre. Disse arkivalier bruges så ofte, at det ville være meget upraktisk at have dem liggende til reservering i forbindelse med forudbestilling eller sendt til et andet arkiv. På Statens Arkivers hjemmeside (www.sa.dk) findes en liste over det materiale, der ikke kan fjernlånes.

I Statens Arkivers servicedeklaration om fjernlån af arkivalier står der: "Fjernlån sker kun i begrænset omfang. Det forudsættes normalt, at forskeren på læsesalen, hvor arkivalierne hører hjemme, har foretaget en oversigtlig gennemgang. Til grundigere studier kan udvalgte enheder herefter fjernlånes". Dermed lægges der op til, at man besøger det arkiv, der har det materiale, man leder efter, i stedet for at fjernlåne det med det samme. I øvrigt er de mest centrale arkivalier ofte dem, der slet ikke kan fjernlånes. Derfor vil de fleste arkivalier til fjernlån meget naturligt være arkivalier, der i bund og grund ikke kan bruges til det, man søger, eller som kun fortæller ganske lidt i forhold til det mest centrale materiale. Derfor kan et godt råd i mange tilfælde være: Besøg det arkiv, der har det materiale, du søger, selv om det kan være besværligt og dyrt at rejse, for de oplysninger, du får ud af det, vil ofte være mere fyldige end dem, du får gennem fjernlån.

oplysninger om arkivaliet, bl.a. feltet med etiketteteksten. Man skal dog ikke fortvivle, hvis teksten på etiketten ikke svarer til det, man har bestilt. Én arkivæske kan nemlig sagtens indeholde flere arkivserier, fx tynde protokoller lagt sammen i en tyk arkivæske; men kun én af dem vil være nævnt på æsken. Man kan se det ved, at der på etiketten står "m.m.", altså *med mere*, hvilket betyder, at der ligger mere i arkivæskan end det, der er nævnt på den.

Dette er også tilfældet med skifteprotokollen fra Københavns Amts

Søndre Birk 1902-1908; men det er dog ikke fordi, der ligger mere i æsken end protokollen. Årsagen er, at et navnerregister i en protokol kan være registreret som en selvstændig arkivserie, så man kan søge det frem via Daisy. Går man tilbage til listen over arkivserier i 3. trin, vil man derfor også finde arkivserien "1888-1922, Navnerregister til skifteprotokol", der har samme etikettetekst som skifteprotokollen. I dette tilfælde er "Skifteprotokol" og "Navnerregister til skifteprotokol" altså to arkivserier, men kun ét og samme arkivalie.

Billede 9: Eksempel på etikettetekst med oplysningen "m.m.", der viser, at kassen indeholder mere end det, der er nævnt på den.

Herredsfogedslægten fra Sdr. Bork

- noget om kildekritik

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

Der var engang en herredsfoged. Dem har der været mange af gennem historien, men Las Michelsen, hvis slægt jeg vil beskæftige mig med i denne ombæring, skiller sig lidt ud fra den store mængde. Han levede og virkede i starten af 1500-tallet i Nørre Horne herred i Ringkøbing amt, fjernt fra konge og centraladministration, og vi kan finde hans spor i tingbøgerne frem til i hvert fald 1544.

Hvordan han selv har været som person, kan vi ikke vide så meget om, men han gør sig bemærket ved at være ophav til en stor slægt af herredsfogeder. Måske har hans egen far allerede udøvet embedet, for omkring 1480 kendes en herredsfoged ved navn Michel Lassen, som oven i købet holder til i samme by (Obling, Sdr. Bork sogn) som Las. Sandsynligheden taler for et slægtskab, men det er ikke bevist. Ligeledes menes det, at han har været gift med en datter af en anden tidligere herredsfoged, Bertel Lassen.

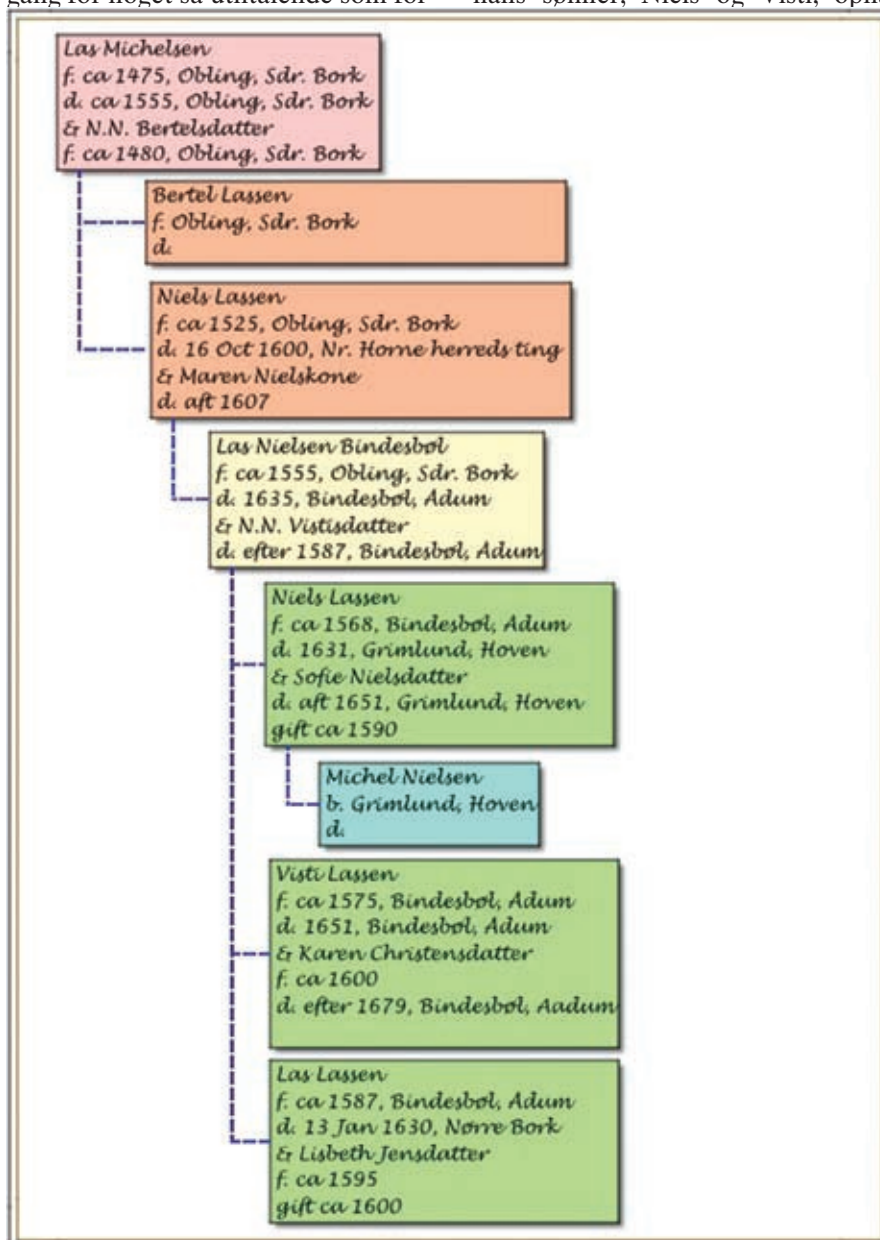
Halshugget

Det ligger fast, at hans sønner og sønnesønner blev fogeder på stribet. To sønner afløser hinanden på posten, og den ene, Niels Lassen, sørger for, at opmærksomheden rettes yderligere mod familien, da han bliver anklaget for manddrab og halshugget på Nørre herreds ting den 16. oktober 1600. Familien låner 100 rdl. af en vistnok temmelig tvivlsom herre, så de kan betale lensmanden for tilladelse til lade ham begrave i en kiste ved tinghøjen, frem for at han ender på stejle og hjul, som dommen egentlig lyder på.

Familiens ære er dog ikke mere ramponeret efter denne skændselsdåd, end at Niels' ældste søn, Las Niel-

sen også kan gøre karriere som herredsfoged. Han optræder på tinge fra 1606 og frem, og undertiden fornemmer man, at han har arvet sin fars (formodentlig) hidsige temperament; han stævnes selv et par gange, den ene gang for noget så utiltalende som for-

søg på voldtægt, og i hekseprocesserne, som netop på dette tidspunkt får bålene til at brænde over det ganske land, spiller han en mindre flatterende rolle. Der er dog ingen tvivl om, at han er en rig og mægtig mand, og to af hans sønner, Niels og Visti, opnår

Efterkommertavlen viser Las Michelsen med de af hans børn, børnebørn og oldebørn, som med sikkerhed vides at have været herredsfogeder.

samme betroede hverv som han. Det samme gælder enkelte af sønnesønnerne.

Kilder

Jeg er så heldig, at mine rødder rækker tilbage til denne spændende slægt. Det er jeg ikke ene om, slet ikke, og familiens historie er taget op af flere forskere, på forskellig vis. Jens Abildtrup udgav allerede i 1951 *Slægten Abildtrup. En herredsfogedslægt ca. 1475-1700* (Jens Abildtrup: Slægten Abildtrup. Eget forlag, 1951), hvor han, på et tidspunkt, hvor han bestemt ikke kunne træde ad allerede banede stier i forskningen, har fundet meget stof frem fra ikke specielt lettilgængelige kilder. Den flittige og grundige lokalhistoriker H.K. Kristensen kan ikke undgå at komme ind på slægten i sit omfattende værk om *Nørre Horne Herred* (H.K. Kristensen: Nørre Horne Herred. Egvad Egnshistoriske samling, Tarm, 1975). Retssagen mod Niels Lassen har Ribebispen Peder Hegelund skrevet om i sin dagbog (Peder Hegelunds Almanakoptegnelser 1565-1613, bd. 1. Ved Bue Kaa, Historisk Samfund for Ribe Amt, 1976), heldigt nok, da retsprotokollerne fra Viborg Landsting ikke er bevaret for dette tidspunkt.

Ebbe Skammelsen

Det var herfra, jeg havde min foreløbige viden om herredsfogederne; jeg havde altså en del kviste og blade på denne slægtsgren, men naturligvis kan det aldrig skade at forsøge sig med en googling på navnene. Og minsandten om ikke jeg en dag stødte på en forbavsende nyhed. Jeg havde navn på den henrettede Niels Lassens kone; hun hed i følge mine kilder Maren Nielsdatter, men ophav til hende kendtes ikke - hvilket ikke kunne undre, kvindens stilling på den tid taget i betragtning. Men en slægtstavle på Nettet præsenterede et forældrepar til hende, Niels Clausen Bild Strangesen og Karine Pedersdatter hed de, og ikke nok med det. Hun var forsynet med en lang fornem anetavle, tilbage gennem adskillige slægtled gik den,

indtil den standsede op ved Ebbe Skammelsen, der skulle være født omkring 1170. Om ikke andet så er den gode Ebbe kendt fra folkevisen, hvor der berettes om, hvordan han vog sin fæstemø, som i hans fravær havde ægtet hans bror - fordi træder Ebbe Skammelsøn så mangen sti vild, som det hedder i folkevisens omkvæd.

Noget om snakken?

Hvem vil ikke gerne have sit stamtræ forøget med en stor, spændende gren? Da jeg søgte lidt videre, dukkede rækken op på flere andre slægtshjemmesider, nogle steder mere udbygget end andre steder, det var f.eks. ikke alle, der var nået tilbage til Ebbe Skammelsøn. Jeg fandt den også i en slægts-historie, der var udgivet i rigtig bogform. En hjemmeside skrev dog om Maren Nielsdatter, at hun "menes af ubekræftede kilder at være datter af Niels Clausen, men beviser savnes" (<http://www.cbt1926.dk/>).

Er der noget om snakken? Der er ingen tvivl om, at kilden til den middelalderlige slægt Strangesen/Bild er *Danmarks Adels Årbog*. I årgang 1888 findes en større gennemgang af slægten Bild, der også omfatter navnene Frost og Strangesen. Adels Årbogen lader slægten starte med hr. Esge Ud-sen tidligt i 1300-tallet og nævner ikke Ebbe Skammelsøn, som vel heller ikke er andet end en folkevisefigur, når det kommer til stykket? Derimod bliver helten fra Randers, Niels Ebbesen, koblet på som sønnesøn til hr. Esge.

Hertzums fund

Lad nu anerækken hvile. Den kan man lægge i, hvad man vil. Det springende punkt er imidlertid, om Adels Årbogen overhovedet nævner en datter af Niels Clausen Bild Strangesen, ved navn Maren? Det gør den ikke. Niels Clausen anføres som ældste søn af Claus Strangesen til Nørholm (Øster Horne herred) og Holm (Bølling herred); selv arver han begge godserne, og det hedder om ham, at han "taxeres 1525 til at stille tre Glavind og kaldes da Niels Strangesen,

levede endnu 1546". Ikke et ord om kone eller børn (Danmarks Adels Årbog, 1888, s. 69). Det er altså ikke herfra historien og koblingen mellem Maren Nielsdatter og Strangesen-slægten stammer.

Nu er det heldigvis sådan, at forskningen i herredsfogedslægten slet ikke er afsluttet med de nævnte ældre undersøgelser. Den, der i dagens Danmark ved mest om denne familie, er formentlig Holger Hertzum-Larsen, der efter først at have udarbejdet sin egen meget omfattende slægtshistorie fra samme vestjyske egne, fortsatte med at gennemtrawle tingbøger, domsudskrifter og andre dokumenter fra en tid, som de fleste almindelige dødelige slægtsforsker ikke kommer i nærheden af. Her er han stødt på spor efter familien adskillige steder, og en stor del af hans fund er samlet i et dokument, *Øster og Vester Horne h., Herredsfogeder m.m.*, som kan findes i DIS-Arkiv på DIS' hjemmeside: kortlink.dk/dis-danmark/7dxf

Rahbek-slægten

Jeg har spurgt Holger, om han på sine vandringer gennem dokumenterne har mødt noget, der kunne tale for et slægtskab mellem Maren og Niels Strangesen. Det havde han ikke, men han bragte mig på sporet af det, der må være den oprindelige kilde til teorien, nemlig *Slægtsbog over Visti Madsen Rahbek, Borris og Christen Christensen Rahbek, Albæk* (Slægtsbog over Visti Madsen Rahbek, Borris og Christen Christensen Rahbek, Albæk, bd. 1. Slægtshistorisk Institut, Allingskovby, 1970-71). Værket er udarbejdet i 1970-71 af bureauet Slægtshistorisk Institut.

Denne bog skyndte jeg mig at bestille hjem via mit bibliotek. Den omhandler efterkommere efter parret Jens Christensen og Maren Vistisdatter, der omkring 1664 sad på gården Rabæk i Ådum sogn. Blandt efterkommerne er en notabilitet som Knud Lyne Rahbek, og anetavlen rækker tilbage til vores herredsfogedslægt. Her får Maren Nielsdatter sit eget afsnit. Det hedder i bogen: "Maren

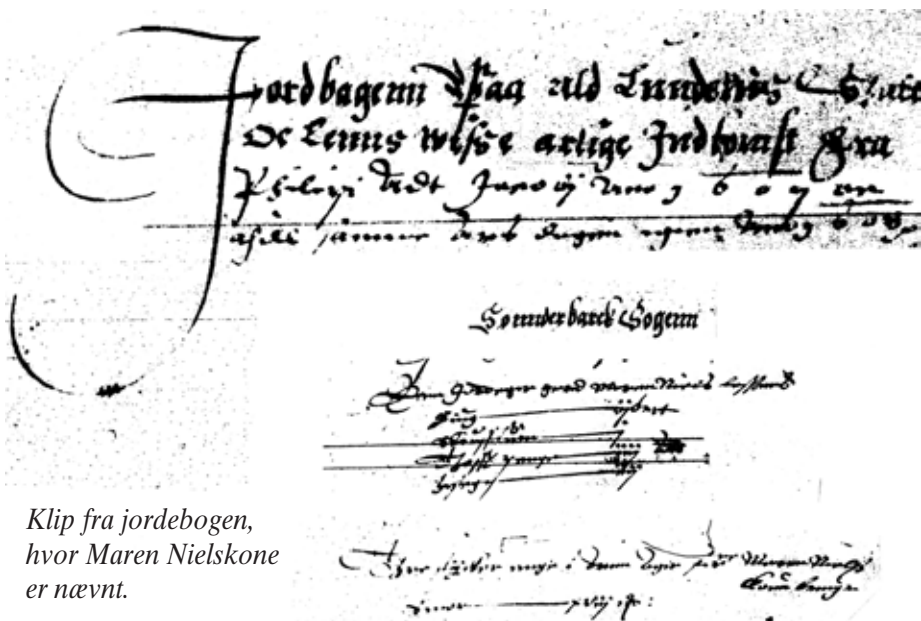
Nielsdatter's anetavle er usædvanlig stor. Vi har kendskab til måske over 1000 aner, så vi vil være i stand til at kunne opstille en anetavle for RAH-BEK-slægten af helt enestående dimensioner. Det vil dog være et meget stort ekstraarbejde og vel også falde udenfor meningen med denne slægtsbog, men skulle der i Rahbek-slægten vise sig at være interesse for udarbejdelsen af en detaljeret fuld anetavle-opstilling, kan det lade sig gøre, og vi skal gerne påtage os opgaven.

Nedenfor vil vi nøjes med at vise MAREN NIELSDATTER's forbindelse nogle led tilbage. Den kan føres tilbage gennem danske konger, tyske kejsere, og gennem så godt som alle europæiske fyrstehuse i talrige forgreninger tilbage til 3-400 år efter Kristi Fødsel - ja, ifølge enkelte forskere, bl.a. Mogens Bugge, Oslo, skulle den kunne føres tilbage til før Kristi Fødsel til bl.a. den sachsiske konge HARDERIK, der levede ca. 90 år før Kristi Fødsel, for så vidt, som den officielle historieskrivning er rigtig".

Tynd anetavle

Store ord, men - dokumentation er ikke lagt frem! Tværtimod, læseren spises af med en særdeles kortfattet oversigt over den "nærmeste adelslægt", der her går tilbage til Ebbe Skammelsen. For som man også kan læse: "Der vil naturligvis også om ovenstående forholdsvis få forfædre kunne fortælles og oplyses adskilligt, men mange - der ikke har specielle interesser i den slags anetavler vil let føle det som fyld -". Heldigvis blæser der andre vinde i dag, når det drejer sig om levende og spændende formidling af slægtshistorier!

Slægtsbogen har 40 år på bagen og er lavet af et firma, som ikke længere eksisterer. Ud over en kort gennemgang af kildetyper og de problemer, der møder forskerne i det daglige arbejde på arkiverne, ved genealog H.P. Aagaard (er det mon også ham, der har foretaget det genealogiske detektivarbejde i dette tilfælde?), er der intet oplyst om kilderne. Ikke en lillebitte henvisning, der kunne tale for, at

Klip fra jordebogen, hvor Maren Nielskone er nævnt.

vores Maren har trådt sine barnesko på Nørholm gods...

Maren Nielskone

Hvad så? Kan vi komme tættere på? Jo, et enkelt skridt kan vi tage. For blandt alle Holger Hertzums afskrifter findes et klip fra en jordebog fra Lundenæs lens regnskab 1607-08. Her er opregnet flere medlemmer af herredsfogedslægten, der sidder på deres jordegne (selvejede) gårde. Under Sdr. Bork læser vi: *En jordegarden gård Maren Niels Lassens, byg 2 ørte, skovsvin 1, toftpenge 4 alb., hestegæsteri 4. Tre stk enge i Arnager forne Nr. 45. Maren Nielskone bruger, smør 18 mk., nok en eng forne Maren Nielskone bruger, smør 6 mk.* Altså, Niels Lassens enke residerer stadig på gården og har desuden nogle enge til sin rådighed, og hun svarer diverse afgifter til lenet. Som en sidegevinst får vi navnet: Maren Nielskone! Denne kilde oplyser kun, at hendes ægtefælle har båret navnet Niels, der er her ikke skygge af bevis for at hendes far overhovedet har været en Niels. Muligheden foreligger naturligvis, men bevisbyrden er unægtelig blevet en tand tungere.

Og når vi er i gang med brikkerne, der ikke rigtigt vil falde i hak, så kan det undre, at Maren, hvis hun virkelig havde den adelige slægt at støtte sig til, ikke har hentet hjælp her, i stedet

for at hun og sønnerne har været henvist til at låne 100 rdl. til mandens kistebegravelse? Og hvorfor er der ikke - så vidt vides - nogle af hendes sønner, der får navnet Claus? Nej, isen under slægtsteorien er ikke egnet til at bevæge sig ud på.

Kildekritik

Hvad kan vi lære af dette? Ja, først og fremmest at en oplysning ikke nødvendigvis bliver sand, fordi man kan finde den mange steder, slet ikke i vore tider, hvor en publicering af en historie kun kræver et museklik. Endvidere at heller ikke trykt litteratur behøver at være vederhæftig. Man kan ikke være forsigtig nok med sine kilder. Som ægte slægtsforsker-freak jagter man sine aner og vil selvfølgelig grave sig så langt tilbage, som man nu kan komme, men dokumentationen skal være i orden, i hvert fald noget med "sandsynligheden taler for...". En anetavle på meget gyngende grund giver ikke den rette "høje" fornemmelse. Den kan vi ikke rigtigt bruge til noget.

Til gengæld kan vi glæde os over, at jagten på anerne er uden ende. Der vil altid være nye sten, der kan vendes. I tilfældet Herredsfogedslægten får man dog en del serveret. Tag et dyk ned i det væld af oplysninger, der ligger i DIS-Arkiv!

Sociale relationer – kød på slægten

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
45 85 18 02

erik@reinholdt-kann.dk

Lad mig indlede med en mindre erkendelse. I dette nummer af Slægt&Data burde titlen på et indlæg indeholdende sætningen ”Kød på Slægten” have været ”Kød på Slægten – sidste del”.

Engang imellem er det bare sådan, at de praktiske redaktionelle vilkår i en bladudgivelse styrer tingene mere, end man måske selv kunne ønske sig. Vilkåret denne gang var, at der ikke helt var den spalteplass, som var nødvendig for at runde artikelserien af. I stedet bringes dette lidt korte indlæg, der egentlig var tænkt som et opfølgende udsyn *efter* afslutningen af de tre artikler.

Trøst

Jeg trøster mig imidlertid ved to forhold:

Dels kan nærværende indlæg sagtes læses uden artikel tre om Kød på Slægten, dels er der jo rent faktisk fortilfælde for samme fremgangsmåde - i hvert fald inden for filmens verden, hvor George Lucas tilbage i 1970'erne lancerede Star Wars 4, inden han søsatte nr. 1 i rækken. Og så ikke mere om ”The dark side of the Force”!

Formål

Der er to formål med mit indlæg.

Dels er det en introduktion til en artikel, som jeg selv fandt vanvittig interessant, og jeg næsten ikke har kunne vente med at introducere til andre, dels er det et oplæg til at samle vores mange ideer om det at fylde kød på slægten. Samlet set håber jeg at kunne inspirere og anspore de forhåbentlig mange, der finder glæde ved at beskæftige sig med slægtshistorien ud fra det, man kunne kalde en helhedsopfattelse.

Artiklen

Udgangspunktet er en artikel trykt i Landbohistorisk Tidsskrift årgang 2008 nr.1: Martin T.H. Bork: De udvalgte og de fravalgte. Artiklen er baseret på forfatterens Ph.d.-afhandling fra 2006, men det skal man på ingen måde lade sig skræmme af. Stoffet præsenteres på en let forståelig måde, og alle kan være med. Selvfølgelig kan jeg ikke gennemgå alle detaljer, men forhåbentlig give så godt et indtryk, at rigtig mange får lyst til søge ned i bibliotekernes gruppe 63.09 for yderligere detaljer.

Dramatisk oplæg

Allerede artiklens indledende afsnit signalerer dramatik og handling. Vi er med, da Christen Pedersen Scheelunds gård i Hanerup by i Nr. Jernløse sogn ved Holbæk på Vestsjælland brændte natten til den 25. november 1818. Ved det efterfølgende brandforhør undrede en af de afhørte, tømmer Liebing,

sig over, at der kun var kommet 8-10 mennesker til undsætning.

Normer for livsførelse

Det er lige nøjagtig denne undren, der er udgangspunktet for Martin Borks overvejelser over, ”hvordan normerne for rigtig og forkert livsførelse var i et landsogn i første halvdel af 1800-tallet” (anf. artikel s. 29). Ud fra en antagelse om, at dåbsceremonien var en ”opløst lejlighed til at fremhæve familiens placering i lokalsamfundet, og markere sociale relationer og fællesskab til andre familier i området”, hviler analyserne på en gennemgang af beboernes valg af faddere i perioden 1800-1850. Der er tale om et ganske omfattende materiale med oplysninger om dåb af ikke mindre end 1.176 børn.

Den centrale analyse

Afsnittet i artiklen om ”Faddervalget” er helt centralt og i høj grad bæ-

Nørre Jernløse kirke gengivet fra kirkebilleder på www.dis-danmark.dk.

rende for artiklens konklusioner. Der var tilsyneladende tre aspekter af betydning ved valget af faddere, som jeg synes, vi skal se lidt nærmere på.

Nærhedsprincippet

Man ledte først og fremmest i lokalområdet efter mulige faddere. Af de 1.176 undersøgte dåbshandlinger blev over to tredjedele af fadderne fundet inden for Nr. Jernløse sogn, ”medens de øvrige blev fundet i nabosogne” (s. 36). Det var sjældent, at fadderne blev fundet mere end fem kilometer væk fra den by, forældrene kom fra.

Sociale overvejelser

Meget vigtigt var også sociale overvejelser i valget af faddere. I forhold til gruppens andel af befolkningen i sognet var gårdmændene eksempelvis langt den mest benyttede gruppe af faddere. I ikke mindre end 46 % af alle fadderskaber blev benyttet gårdmænd til trods for, at de kun udgjorde gennemsnitlig 8 % af befolkningen i perioden 1800-1850.

Forfatteren bringer desuden analyser af, hvem der stod faddere for hvem. Langt den største gruppe af faddere for gårdmandsbørn var gårdfamilier (73 %). For gruppen af husmænd viser det sig, at kun i 31% af tilfældene blev fadderne hentet fra gruppen af husmandsfamilier, medens husmændene i ikke mindre end 45% af tilfældene hentede faddere fra gårdfamilier. Altså man foretrak personer med formel højere social status.

Det samme billede ses i gruppen af indsiddere, hvor man i 43% af tilfældene valgte faddere fra gårdmandsfamilier. Martin Bork har naturligvis en masse andre opgørelser - og jeg kan endnu engang opfordre til fortsatte selvstudier!

De enkelte personers egenskaber

Gennemgangen af disse forhold gav i hvert fald mig personligt nogle gevaldige ”ah ha oplevelser”. Mit udgangspunkt var en opfattelse af, at faddere i høj grad valgtes blandt den nærmeste familie. Højest overraskende viser Borks analyse, at dette langt fra var

tilfældet i Nr. Jernløse i den valgte periode!

Udgangspunktet her er de formelle regler om, at der i denne periode som hovedregel skulle være tre faddere. Med 1.176 dåbshandlinger giver det potentielt mulighed for at benytte 3.528 forskellige faddere. Rent faktisk er kun benyttet omkring 800 forskellige. Og sandelig: Benyttelsen af de 800 viste sig også meget varieret i omfang: Omkring en tredjedel blev kun benyttet en enkelt gang, medens den mest benyttede - gårdmand Hans Andersen - fra Dramstrup blev benyttet hele 70 gange! Eller med andre ord: ”Der var tale om en meget skæv fordeling af fadderskaberne til fordel for en forholdsvis lille eksklusiv gruppe mennesker, som meget ofte blev benyttet som faddere” (s. 37).

Dette udfald giver i sandhed grundlag for at stille spørgsmålet: Hvad var det, der gjorde en fadder populær? Derved kan afdækkes noget om, hvad der var beboernes præferencer.

Hvorfor populær?

Generelt var det ikke de familiemæssige relationer mellem dåbsbarnet og fadderne, der var bestemmende for populariteten. ”Kun en fjerdedel af fadderne var i familie med dåbsbarnet i gårdmandsfamilierne” (s. 37), og i

husmandsfamilierne var den familiemæssige relation endnu mindre udbredt! Observationen gør det naturligvis endnu mere interessant at se på valget af faddere for at afdække spørgsmål om sociale relationer.

Andre kilder

For at komme nærmere en afklaring inddrager forfatteren en række andre kilder og kommer frem til, ”at de populære faddere i Nr. Jernløse sogn ikke ubetinget var pligttopfyldende, ufejlbarlige mønsterbønder”, som ikke kan karakteriseres som rige og stræbsomme (s. 39). Martin Bork sammenligner med andre tilsvarende analyser, der ikke overraskende viser andre fællestræk i andre lokale områder.

De fravalgte

Naturligvis kobles analyserne også til den uheldige Christen Pedersen Scheelund, hvis gård brændte i 1818. Det dokumenteres klart, at han var meget anderledes på en række punkter: Han var tilflytter, havde giftet sig med gartnerdatteren ved Løvenborg gods, og han ejede den eneste selvejergård i sognet. For Martin Bork er det naturligvis oplagt at sammenligne denne anderledes gårdmands valg af faddere og anvendelse som fadder i

Løvenborg gods.

forhold til det generelle billede i sognet, jf. ovenfor.

Scheelund

Han fik to børn, medens han boede i sognet, begge opkaldt efter medlemmer af adelsfamilien på Løvenborg, og i begge tilfælde med ikke tre men fem faddere. Ved det første barns dåb var ingen af fadderne hverken fra gårdmands- eller husmandsfamilier, ingen var overhovedet fra sognet. Alle faddere var tilknyttet en hovedgård og havde ganske høj social status (s. 40).

Mønsteret ved det andet barns dåb var det samme. Altså: ”Med disse faddere omkring døbefonten under dåben signalerede Scheelund en klar distance til de almindelige bønder i sognet” (s. 41).

Til trods for at Christen Pedersen Scheelund repræsenterede en høj social status og følgelig burde have været blandt de ofte valgte faddere, ses han kun at have været benyttet én enkelt gang, ligesom hans hustru kun var gudmoder et par enkelte gange.

Andre eksempler

Artiklen rummer en række andre eksempler, men jeg vil nøjes med det ovenfor anførte i denne sammenhæng.

Er det noget vi kan bruge til noget?

På sin vis kan spørgsmålet siges at være overflødig, for selvfølgelig kan vi bruge Martin Borks analyser til en masse, og selvfølgelig er sociale relationer også en del af det at fylde kød på slægten.

Men der er et men

Men der er jo nok alligevel et men. Arbejdet med ”Kød på Slægten” har som antydning i mine hidtidige artikler utrolig mange facetter og rummer både krævende, meget krævende og ikke særlig krævende udfordringer. Meget kød kan og skal vi klare selv, medens andet kød, når alt kommer til alt, bedst lader sig håndtere i det, man kunne kalde ”lidt større sammenhæng”. Martin Borks analyser er et glim-

rende eksempel på, at der hurtigt kan blive tale om komplekse analyser i et omfattende datamateriale. Det ser så enkelt ud, når der står, at ”det var sjældent, at fadderne blev fundet mere end fem kilometer væk fra den by, forældrene kom fra”. Men tænk hvad det har krævet at nå dertil! Skal jeg være helt ærlig, tror jeg, at det er et forholdsvist begrænset antal af slægtsforskere, der individuelt vil give sig i kast med den fulde opgave. Skulle jeg selv gøre det, ville det givet vis alene være som et punktstudie for en enkelt lokalitet i et begrænset tidsrum.

Hvad kan vi så gøre?

Selv om opgaven er stor, må det naturligvis ikke afholde os fra at tænke i konkrete løsninger. Jeg skal ikke i denne sammenhæng fremlægge konkrete løsninger. Men jeg synes, vi i DIS-Forum har kunne læse en masse spændende overvejelser, som kunne være vejen eller i hvert fald en del af vejen frem. Jeg tænker konkret på trådene under Foreningsforhold: Hvor er slægtsforskningen på vej hen (<http://www.dis-danmark.dk/forum/read.php?5,582873>) og DIS og fremtidens digitale slægtsforskning (<http://www.dis-danmark.dk/forum/read.php?5,592166>). Jeg synes, de to tråde er proppet med gode ideer, gejst og vilje. Den konklusion, jeg mener at kunne drage, er, at der i den grad er brug for en samlet indsats for at styre og målrette.

Brugen af informationerne

Der har gennem mange år været gjort og gøres en kæmpemæssig indsats for at tilgængeliggøre digitale versioner af kildematerialet på den ene eller anden måde. Og det skal vi selvfølgelig fortsætte med at gøre. Der er både de store samlede projekter, men også resultaterne af det løbsagte anarki, ene og alene båret af enkeltindividets bankende hjerte. Hvor var informationerne fra www.skipper.dk uden Erik Boysen, hvor var, ja man kan blive ved. Nu er vi imidlertid så langt med så mange ting, at der også i høj grad er grund til at tænke mere mål-

rettet på brugen af de mange nuller og ettaller.

Vi skal ikke være bange

Jeg ved ganske udmærket, at slægtsforskningens udgangspunkt er ”MIG”, ligeledes at vi alle i den hellige friheds navn helst skal have lov til alt og i samme åndedrag have muligheder for alt. Jeg er bare ikke ganske overbevist om, at vi opnår så forfærdelig meget derved - sådan set på den lange bane. Hvad enten vi vil det eller ej, må vi efter min bedste vurdering indstille os på en vis standardisering med deraf følgende indhug i det frie individuelle råderum.

Flere parallelle spor

Jeg mener personligt, at vi bør understøtte flere forskellige parallelle spor i den nærmeste tid.

På det overordnede niveau

På det helt overordnede niveau bør der, som foreslået af Poul Wachmann den 21/9 i tråden ”Hvor er slægtsforskningen på vej hen” nedsættes en hurtigarbejdende arbejdsgruppe i DIS, som kan udarbejde en strategi for foreningens deltagelse i at stille arkivalier, slægtsbaser og muligvis andre værktøjer til rådighed for slægtsforskere”. Det er en stor og krævende opgave, som alene kan løses på det samlede organisatoriske niveau. Indsatsen behøver ikke nødvendigvis stoppe med disse overvejelser, men kunne meget vel pege videre mod den samlede database, der er peget på i tråden om fremtidens digitale slægtsforskning. Jeg vil i den forbindelse også minde om den artikel, jeg skrev i netop Slægt & Data 2009 nr. 2 s. 24-26 om Vester Hjermitlev sogn. Indfaldsvinklen er her rent lokalhistorisk med bebyggelsesenhederne som det faste fundament. Mulighederne er mangfoldige. Jeg kunne i den forbindelse henvise til artiklen: En vandring i Alstrup 1834 i bogen Egnssamlingen 2001, Lokalhistorisk arkiv & Museum for Pandrup kommune. Artiklen (skrevet af Lisbet Thorendahl) følger folketællingsoptegneren rundt i byen

i 1834. Ved hver bebyggelsesmæssig enhed præsenteres vi for familien og nogle af dens medlemmer. Fantastisk inspirerende!

Ligeledes på det overordnede niveau

Samtidig med eller måske på sigt som en udløber af /del af dette udvalgs arbejde, bør der tages energisk fat i den helt fantastiske portal under DIS-hjemmeside "Amt-herred-sogn" (http://www.clicketyclick.dk/amt-herred-sogn/index_da.php). Ideen med at samle digitale kilder på sogne-niveau med samtidige tilgange på højere administrative niveauer er helt suveræn. Af flere grunde har der desværre ikke været helt den opmærksomhed omkring portalen, som den rent faktisk fortjener. Der bør ske overvejelser om mulige yderligere struktureringer, ligesom tilgangen af data bør overvejes nøje. Jeg kender ikke til planerne i den nye hjemmeside, men forhåbentlig er der også en "amt-herred-sogn" portal i den nye verdensorden.

På det individuelle niveau

Tankerne om fælles udnyttelse af data på personniveau forudsætter naturligvis et betydeligt input fra de mange, der har fingeren på pulsen, fra de der dagligt tænker, overvejer og beslutter, sagt med andre ord, alle os slægtsforskere. I den sammenhæng vil jeg bringe i konkret forslag, at der gives mulighed for på DISs hjemmeside at oprette en art idébank. Indskyderne er alle slægtsforskere, og det vi skal skynde ind er ganske enkelt gode ideer. Ideer om perspektiver i relation til "kød på slægten". Ideerne kan enten være vores egne eller ideer, vi har fået ved læsning af bøger eller artikler. Alle kan så kigge med og tage til sig efter smag og behag. Nuvel - der bliver sikkert brug for struktur, struktur og struktur. Men lad os da for pokker bare komme i gang hurtigst muligt.

Eksempler på ideer

Lad mig bringe et par enkelte eksempler.

I samme nummer af Landbohistorisk Tidsskrift som anvendt ovenfor har Hans Chr. Johansen begået en spændende artikel om "Letsindige unge på Nordfyn?" Problemstillingen er en større stigning i antallet af fødsler uden for ægteskab på Fyn og i Nordjylland i første halvdel af 1800-tallet end landsgennemsnittet. Hvorfor nu det? En spændende historie som relaterer de mange uægte børn til bl.a. mulighederne for at blive selvstændig i en tid med voksende befolkning.

Analyse af en gade i en købstad. Hvilke erhverv har familieoverhovederne i de enkelte huse? Denne analyse kunne evt. udbygges med en opdeling af gaden i afsnit, f.eks. nordre, søndre, den midterste. Viser det forskelle, et bestemt mønster? Konkret er en sådan analyse gennemført af Knud Prange i Personalhistorisk Tidsskrift 1979 i artiklen "Slægtshistorie/lokalhistorie".

Hvem så man over til, når man så ud af vinduet?

I forbindelse med nogle studier i Rudkøbing fandt jeg på at stille spørgsmålet: Den der familie i Ramsherred nr. 7 hvem kiggede de egentlig over på ud gennem deres vindue? Altså en kortlægning af beboerne på den anden side af gaden.

Hvem fulgtes mine aner med til skole? Udgangspunktet kunne være en skoleprotokol. Hvem gik min ane i klasse med, og hvor boede de. Hvordan kunne jeg forestille mig, at de gik i skole, og hvem fulgtes de så med?

Slægten i 1750-1800-1850 illustreret med punkter på et Danmarkskort: Hvor forekom slægten de pågældende år, er der sket ændringer?

Hvilke håndværkere boede i landsbyen. Hvor langt skulle man for at komme til en smed?

Man kunne blive ved

Man kunne blive ved. Jeg er helt sikker på, at mange kunne have rigtig meget glæde af en sådan idébank. Ideen bør ledsages af en kontaktmulighed, således at der kunne være mulighed for at drøfte detaljer og eventuelt samarbejde!

De mange ideer kunne være værdifulde indspark i de større overvejelser - hvad skal man huske at få med i en database, hvordan kunne det være godt at være fleksibel etc., etc.

Jeg håber

Jeg håber inderligt, at der kan skabes grobund for ideerne - både i mindre og i større regi. Hvis vi blot kunne anlægge en simpel idébank, ville vi da være nået et godt resultat.

Særtilbud

- især til nye medlemmer

Slægt & Data, hele årgang 2009 sælges samlet for 75 kr.

Slægt & Data, nr. 2, 3 og 4 årg. 2008 sælges samlet for 50 kr.

Alle priser er incl. moms og forsendelse.

Henvend dig til Ekspeditionen ekspedition@dis-danmark.dk eller brug bestillingsformularen på hjemmesiden under medlemstilbud.

Her kan du også bestille CD'en med samtlige numre af Slægt & Data incl. særnummeret "Sogn Herred Amt 1998".

Generalforsamling 2010

Dato: 10. april, kl. 13.00
Sted: Koldinghus, Christian 3's kapel,
Markdannersgade 11, 6000 Kolding

Dagsordenen i henhold til vedtægter

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsen aflægger beretning for det forløbne år.
3. Kassereren aflægger det reviderede regnskab til godkendelse.
4. Behandling af indkomne forslag.
- 5.a Fremlæggelse af budget for det kommende år.
- 5.b Fastlæggelse af kontingentet for det kommende år.
- 6.a Ved vakance:
  - a. valg af bestyrelsesmedlem/-er for 1 år
  - b. valg af bestyrelsesmedlem/-er for 2 år
- 6.b Ordinære valg
  - a. valg af 3 medlemmer for 3 år
  - b. valg af suppleanter for 1 år
- 7.a Valg af 2 interne revisorer for 1 år
- 7.b. Valg af 1 revisorsuppleant for 1 år
8. Eventuelt

Foreningen er vært ved et mindre traktement. I forbindelse med generalforsamlingen arrangeres rundvisning. Alt efter tilmelding vil der være rundvisning i hold henholdsvis kl. 11.30 og 15.00. Holdstørrelse max. 25 personer.

Der kræves ingen tilmelding til generalforsamlingen, men af hensyn til traktementet og rundvisningen vil kassereren sætte stor pris på tilmelding senest 31. marts. Dette kan ske på tlf. 45 41 43 15, men helst pr. mail kasserer@dis-danmark. Pårørende er velkomne til rundvisningen og generalforsamlingen, dog uden tale- og stemmeret. Yderligere oplysninger om Koldinghus, herunder parkering, se på www.koldinghus.dk

Rammerne for årets generalforsamling

Som det har været sædvane de sidste mange år, har vi også i 2010 fundet et sted med historiske rødder til generalforsamlingen.

Koldinghus er grundlagt i middelalderen, og mange vigtige forhandlinger på kongeligt plan har fundet sted i dets sale. Sammen med Riberhus vogtede det gennem århundreder konge-

rigets grænse til de ofte urolige her-tugdømmer. Christian IV tilbragte en del af sin barndom og ungdom her, og hans første store byggearbejde foregik som en modernisering af slottet.

I 1808 brændte Koldinghus under de fransk-spanske troppers indkvartering. Måske specielt interessant for slægtsforskere, da mange familier

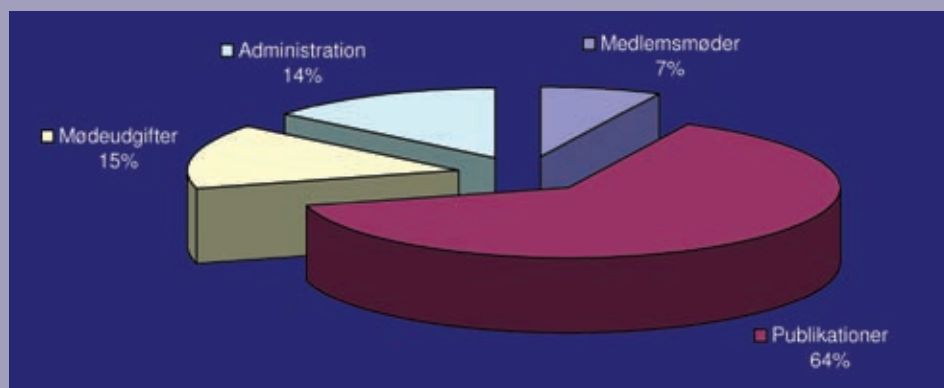
kender til mere eller mindre veldokumenterede historier om brune øjnes opdukken i slægten netop på denne tid...

Gennem mange år henlå slottet som en romantisk ruin, men i dag er det gennemrestaureret og rummer både faste og skiftende udstillinger.

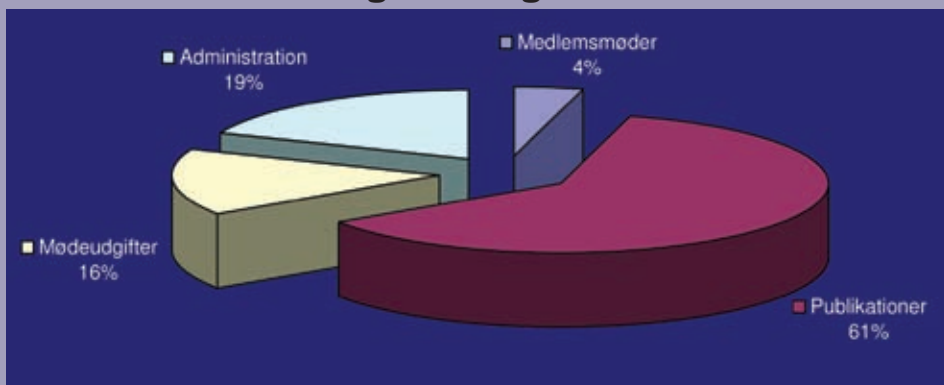
RESULTATOPGØRELSE 2009

	2009	Budget 2009	Regnskab 2008
Nettoomsætning	1.209.947	1.067.500	1.144.240
Medlemsmøder	19.559	100.000	59.623
Publikationer	538.236	538.236	524.961
Mødeudgifter	151.830	235.000	122.744
	500.322	156.000	436.912
Administration	162.319	186.000	114.357
Driftsresultat	338.003	-30.000	322.555
Renteindtægter	37.395	10.000	27.876
ÅRETS RESULTAT	375.398	-20.000	350.431

Udgiftfordeling 2008

Udgiftfordeling 2009

Indtægterne i 2009 har været ca. 170.000 kr. større end budgetteret, hvilket i det væsentlige skyldes, at medlemstallet med 5735 blev 635 højere end forudset. Desuden har der været en noget større renteindtægt samt et højere tilskud fra biblioteksstyrelsen end budgetteret.

På udgiftssiden har flere poster været væsentligt lavere end budgetteret. Der er et mindre forbrug på medlemsmøder, idet der ikke er kommet det forventede antal ansøgninger om støtte, ligesom det basistilskud, der var budgetteret med til DIS-lokalforeningerne, ikke er blevet udbetalt, da der har været en del uafklarede spørgs-

mål omkring hvorledes og hvor meget, der skulle støttes. Udgifterne til publikationer, dvs. til Slægt & Data, ekspedition og DIS-træf har været lavere end budgetteret. Besparelsen fremkommer som et mindre forbrug til ekspedition og DIS-Træf og et merforbrug til bladporto, der dog udlignes delvist af førnævnte tilskud fra biblioteksstyrelsen.

Udgifterne til mødevirksomhed er ligeledes betydeligt lavere end budgetteret. Besparelserne spænder over hele linjen fra bestyrelsesmøder til møder i vore nabolande. Dog blev generalforsamlingen væsentligt dyrere end budgetteret.

Posten administration er en skønsom blanding af resten af udgifterne, gående fra telefon- og internetudgifter, udvikling af ny hjemmeside, kontorartikler, inventar, revision, PBS-afgifter m.m. Besparelserne fordeler sig nogenlunde jævnt over de forskellige konti.

Totalt set er udgifterne ca. 225.000 kr. lavere end budgetteret, hvilket sammenholdt med de højere indtægter betyder, at årets overskud er på knap 400.000 kr.

Slægtsbogens layout

Af **Gitte Christensen**
Rebæk Søpark 3, 622
2650 Hvidovre
tlf. 36 44 97 47
gsc@ofir.dk

Efter Erik Kanns uhyre interessante artikler om at "Få kød på slægten" samt Solveig Andersens artikel om at få sin slægtsbog trykt (2009:4) mangler der en artikel om, hvordan man kan sætte siderne op, så slægtsbogen er flot at se på.

Slægtsforskning i word-filer

Jeg hører til dem, som har deres slægtsforskning i en række word-filer. Hver ane har sin wordfil. Jeg har en fast skabelon, som jeg altid bruger, så resultatet bliver, som jeg gerne vil have det, uden at jeg skal sætte siderne op på ny, hver gang jeg finder en ny ane.

Word fra 2003

Min udgave af Word er fra 2003, så de slægtsforskere, der har den nyere version (eller andre tekstbehandlingsprogrammer) installeret, må nøjes med at bruge denne artikel til inspiration, for de beskrevne retningslinjer

Ill. 1: Et eksempel på en side, hvor jeg har brugt min skabelon.

vil være anderledes i andre programmer end beskrevet i artiklen.

Serveret i samlet form

I min familie synes hovedparten, at slægtsforskning er interessant, når de får det serveret i en samlet form. At Jacob Pedersen eksempelvis i 1828 fik en uægte søn, hvis eksistens jeg blev overrasket over, er ikke noget, der imponerer synderligt, med mindre det bliver serveret sammen med en god historie.

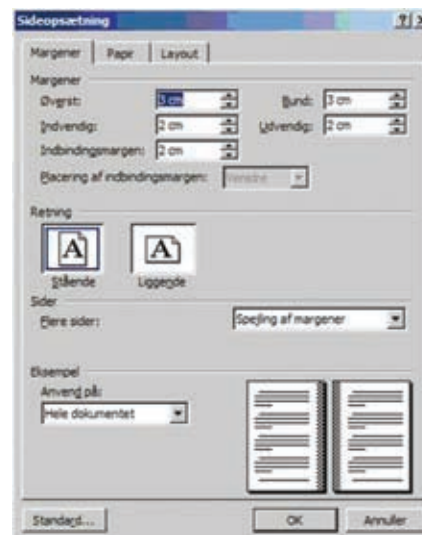
Deciderede slægtsbøger

Det er naturligvis sjældent, at jeg laver deciderede slægtsbøger, for det kræver, at man har fundet forholdsvis meget nyt om en gren.

Har jeg fundet nye spændende oplysninger, gør jeg ofte det, at jeg skriver siden eller siderne ud og sætter dem ind på deres plads i et ringbind. På den måde kan jeg altid lige slå et eller andet op uden at tænde computeren. Jeg ved så også, hvordan tingene står på siden, for nogle gange er det, som ser pænt ud på skærmen, ikke nødvendigvis pænt, når det bliver skrevet ud.

Layout

Jeg tænker jævnligt over layout. For det er trods alt nemmest og mest grundigt, hvis vi gør os tanker om den slags løbende. Vil vi udskrive en slægtsbog til møster Oda i anledning af hendes 75 års fødselsdag, har vi ikke tid til at lede efter gode illustrationer og andre spændende ting. Så resultatet bliver nødtørftigt, hvis vi ikke allerede har lavet noget af arbejdet. Desuden kan det være en rar afveksling fra det meget koncentrerede arbejde med at tyde kilderne.

Ill. 2: Sådan udfylder jeg informationerne for sideopsætning.

Sideopsætning

Sideopsætning findes i Word under Filer → Sideopsætning, se ill. 2.

Jeg laver altid 2 cm indbindingsmargen og 2 cm i højre og venstre margen. Margen øverst og nederst sætter jeg til 3 cm. Det er en smagssag, hvor brede ens margener er, så man bestemmer selv.

Når jeg har valgt en bred venstre-margen på i alt 4 cm, skyldes det, at det er vigtigt, med en god indbindingsmargen. Det er irriterende, hvis man ikke kan slå op i slægtsbogen og læse sidernes inderste bogstaver uden at skulle vride bogen, fordi teksten forsvinder ind i ryggen.

Spejling af margener

Jeg har desuden valgt at bruge spejling af margener. Det betyder, at jeg får en forside og bagside. Så mine ringbind ligner lidt mere en bog, (jeg lægger de udskrevne papirer i plastiklommer). Hvis beskrivelsen af en ane fylder 3 sider, lægger jeg siderne i 2

plastiklommer. Fylder hans kone kun en side og teoretisk kunne komme ned i plastiklomme nr. 2, får hun en ny plastiklomme, fordi venstre margen er dobbelt, så det ser tosset ud, når man bladrer. Jeg ved således, at hver ane begynder på en højreside (en ulige side dvs. s. 3, 5, 7 i en bog).

Sidehoved med fast formel

Sidehoved findes i Word under Vis → sidehoved og sidefod.

Mit sidehoved er bygget op med en fast formel:

Til venstre kan du se hvilken generation, den pågældende ane tilhører. Jeg skriver ikke tiptiptipoldeforældre, men tip3oldeforældre, for det er nemmere at læse, og så fylder det ikke helt så meget. Vi kan allerede nu forudse, at tip6oldeforældre fylder meget, hvis de bliver skrevet som tiptiptiptiptiptipoldeforældre. Har du ikke fundet nogle af dem endnu, så har du sikkert ambitioner om det, for de er jo ikke helt umulige at finde.

I sidehovedets højre side har jeg valgt at skrive anens navn. Bemærk højretabuleringen i den røde cirkel. Når den sorte dims står, som den gør på billedet, betyder det, at teksten er højrestillet. Det betyder, at du skriver det, der skal stå, og i stedet for at teksten bevæger sig mod højre, bevæger den sig mod venstre ind mod midten af skærmen.

Farvekoder

Jeg har valgt at lave farvekode for hver af mine bedsteforældre. Farfar, farmor, morfar og mormor. Der er anesammenfald blandt min mors aner, så dem har jeg valgt at gøre gul, se ill. 3.

Ill. 3: Farvekoder for de forskellige grene af familien.

På den måde kan du med det samme se, at Apelone Olesdatter på ill. 1, er en ane på min farfars side, fordi hendes navn er markeret med grønt, mens Niels Christian Rasmussen er en ane på min farmors side, idet hans navn er markeret med pink.

Jeg har valgt at bruge pink og rød til mine bedstemødre, for så ved jeg at "pigefarverne" er dem. Huskereglene skal jo være nemme.

Hvis du ved, at der er rød/grøn farveblinde i familien, skal du ikke stille rød og grøn over for hinanden. Det vil de ikke have noget ud af.

Farveprinter

Før du kaster dig over disse farvekoder, skal du være opmærksom på, at det indebærer, at du printer ud på en farveprinter for at få det fulde udbytte af farverne. Eller du kan nøjes med at printe ud på farveprinter, når det skal være lidt ekstra, hvis du ikke har lyst til at printe ud på farveprinter, fordi det eneste med farve er denne farvekode.

Tabulator i sidehovedet

Tabulator er tasten med en eller to pile. Den sidder til venstre for Q på de fleste tastaturer.

Tabulatoren er god, når du gerne vil have din tekst til at stå et bestemt sted.

Når du står i sidehovedet klikker du på Formater → Tabulatorer, og du kan sætte dem, som du vil have dem.

Det, som er vigtigt her, er at sætte sin højretabulator (se ill. 4) sådan, at navnet slutter der, hvor den øvrige tekst slutter.

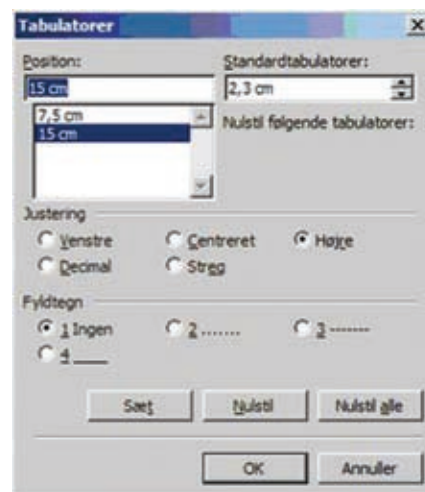
Jeg har sat min højretabulator til 15 cm, fordi sideopsætningen gør, at siden er 15 cm bred. Som du kan se på ill. 4, flugter det sidste bogstav i navnet med den sorte streg nedenunder. Det skyldes, at jeg efter tipoldeforældre har trykket på tabulator-tasten to gange.

Overskriftstypograf i sidehovedet

En vigtig ting er brugen af overskriftstypografien. I værktøjslinjen formateringslinjen kan du i stedet for Normal vælge

Ill. 4: Tabulatoren til højre ses i den røde cirkel.

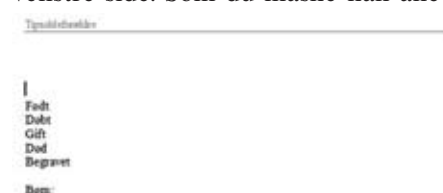
Ill. 5: Jeg har sat højretabulatoren til 15 cm.

f.eks. Overskrift 1. Fordelen ved en overskriftstypografi er, at du i skabelonens sidehoved kan bestemme, at det, som skrives med den forudvalgte typografi, automatisk kommer til at stå i sidehovedet.

Skriv: {STYLEREF "Overskrift 1" *MERGEFORMAT} ({STYLEREF "typografiens navn skiftes ud, så det passer med den du har brug for" *MERGEFORMAT}). Har du endnu ikke benyttet typografien, vil den ikke vise noget. Før jeg begynder at skrive oplysninger ind i min skabelon, ser den ud som i ill. 6. Når jeg skriver anens navn oven over Født, kommer navnet automatisk til at stå i sidehovedet.

Sidefoden

I sidefoden skriver jeg mine initialer i venstre side. Som du måske kan ane

Ill. 6: Skabelonen, før den udfyldes.

på ill. 1, har jeg valgt at rykke mine initialer ind, så de er dækket, når de bliver sat ind i en tilbudsmappe eller bundet ind.

I højre side sætter jeg en illustration ind. Jeg forsøger at finde en ny hver gang, selv om de mange fæstebønder har den samme ko sat ind. Det har den fordel, at når jeg ser koen ved, at de var ved landbruget, og at jeg ikke har oplysninger om, at de har foretaget sig andet. Derfor gør det også indtryk, når der pludselig er et posthorn hos ham, som var postbud. Hos kvinderne har jeg de fleste steder en skål for at illustrere madlavning. Eller f.eks. en ten hos dem, som ifølge folketællingerne levede af at spinde, som du kan se på ill. 7 eller et anker hos hende, hvis sønner var ved redningsvæsenet.

Illustrationer og tekstbokse

I de senere år har jeg arbejdet meget med at formidle noget af den baggrundsviden, som jeg opnår gennem arbejdet. Det gør jeg blandt andet via tekstbokse. Jeg giver dem grå baggrund og har tekst i størrelse 10, hvor den normale tekst er størrelse 12. På den måde er det tydeligt, at det er noget andet end teksten, som omhandler den specifikke ane.

Tekstboksen finder du nederst på siden. Den ligger i den værktøjslinje, som hedder Tegning. På ill. 8 kan du se, hvordan ikonet ser ud. Du laver tekstboksen ved at trække lidt med musen, efter du har klikket på ikonet. Derefter kan du nemt placere den, hvor du vil. Det er nemmest at markere den og flytte den ved hjælp af piletasterne. Hvis du højreklikker på den, får du mulighed for at formatere tekstboksen. Du har blandt andet mulighed for at ændre baggrundsfarve og farve på stregerne og størrelsen. Under fanebladet layout har du mulighed for at vælge, hvordan tekstboksen skal opføre sig. Klikker du på avanceret, får du mulighed for at bestemme,

at du vil have tekstboksen til at flugte med en margen, så det er nemt at have styr på den, når først du har øvet dig lidt.

Hvis du højreklikker på et billede, får du også mulighed for at træffe disse beslutninger.

På ill. 1 har jeg valgt at have tekstboksen yderst til venstre, illustrationen i midten og selve teksten om hende til venstre, så det nederste af siden fremstår som tre spalter. Det skyldes tegningen, som jeg fandt på norsk Wikipedia (<http://no.wikipedia.org/wiki/H%C3%A5ndtein>). Ill. 10 viser en side, hvor jeg fortæller om redningsvæsenet, idet to af denne anes sønner er ved redningsvæsenet. Flagene på den grønne baggrund er redningsvæsenets logo, der er kendt af folk, som færdedes langs den jyske vestkyst.

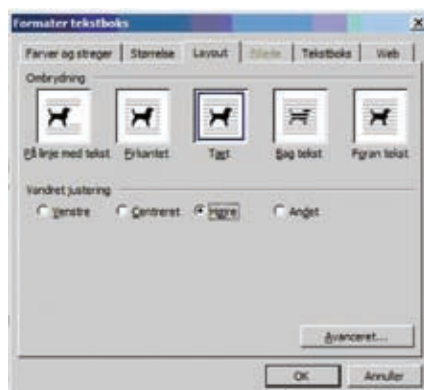
Hvornår skal du gøre alt dette?

Hvornår skal du få tid til alt dette? Du skal gøre det løbende. Jeg har en skabelon, som jeg bruger, når jeg opretter nye aner. I den skabelon er sidehoved og sidefod lavet. Her er også nævnt alle datafelterne øverst (fødsel, døb osv.). Jeg har også allerede indsat en overskriftstypografi over Født, så når jeg skriver navnet ind, kommer det automatisk frem i sidehovedets højre side.

Nogle gange kører man lidt fast i noget og har måske brug for en pause

Ill. 8: Tekstboksen ligger i den røde cirkel.

Ill. 9: Jeg bruger oftest den som hedder Tæt.

Ill. 10: Et eksempel på en anden side, hvor jeg har brugt min skabelon.

fra slægtsforskningen, uden at man alligevel kan slippe det helt.

Der kan være langt til arkivet, eller de holder måske lukket, når man får fri fra arbejde, og man vil gerne lave noget alligevel, så kan man kæle lidt for opsætningen.

Når man har lagt hjerteblood i noget, kan det være svært, når andre siger noget negativt om det, men hvis du mener det, så sig at du gerne vil have kommentarer på din slægtsforskning. Det er sådan, at du bliver bedre til at præsentere dine resultater.

Mere inspiration

Der er mange steder, man kan få inspiration til sit layout. Gå eksempelvis på biblioteket og studér forskellige tidsskrifter. Måske de gør noget, som du kan genbruge. Se i bibliotekets fagbøger, der kan også være inspiration at hente. Emnerne er underordnet, det du skal se på er layoutet. Nyere faglitteratur til lidt ældre børn kan være særligt gode til at sætte tekst og billeder op på spændende måder.

“Layout i opgaven” af Ian Wisler-Poulsen er god, hvis du vil have yderligere inspiration om layout. Ellers findes der andre bøger om layout, gra-

Ill. 7: Eksempel på sidefod.

fisk design og opgaveskrivning.

Hvis du vil vide, hvordan de nævnte elementer gøres i dit tekstbehandlingsprogram, så findes der bøger, som også kan lånes på biblioteket.

Afslutning

Vi er sikkert enige om, at det vigtigste ved slægtsforskning er indholdet, ikke indpakningen.

Slægtsforskning er en dejlig hobby, men det er også hårdt arbejde. Og netop derfor synes jeg, at du skylder dig selv at præsentere dit arbejde på

en pæn måde. Dels bliver du selv lidt gladere for det, når du blader igennem siderne, dels vil andre sætte større pris på dit arbejde. De fleste falder nemlig for et pænt layout.

Husk at layoutet ikke kun handler om at gøre slægtsbogens sider pæne. Det er først og fremmest en måde at gøre din slægtsforskning mere forståelig, så læseren kan koncentrere sig om indholdet og læse det lidt mere grundigt, fordi det er sat indbydende op.

Politiets registerblade

Af Arne Christiansen

Nu er der atter nyt om dette projekt. Nogle af mine forventninger, beskrevet i Slægt & Data nr. 4 2009, har ikke kunne indfries helt, men det går fremad. Projektet har i weekenden 13.-14. februar 2010 fået ny hjemmeside, www.politietsregisterblade.dk. Siden indeholder en digital version af Københavns Politis Registerblade, ført fra 1890-1923. Registerbladene er den første centrale personregistrering af hele befolkningen i København og er en forløber for Folkeregistret.

Du kan allerede nu søge i databasen efter en person, men der er pt. kun indtastet ca. 34.000 personer tilhørende Station 4, Amager. De 34.000 personer svarer til godt 30 % af de på stationen registrerede. Hvis din søgning ikke giver resultat, er det muligvis, fordi personen ikke er indtastet. Så må du desværre læse bladene i den fotografiske gengivelse, der kan nås via "Bladr i registerbladene". Der er dog en registrering af det første og det sidste navn på hver af de 26 filmruller, som Station 4 består af, men det er stadig noget af en opgave, specielt hvis du ikke ved, hvilken station der skal søges i. Vær opmærksom på, at det kun er station 4 (Amager), der på nuvæ-

rende tidspunkt er tilgængelig, men der vil løbende blive lagt nye registerblade op indtil midten af 2011. Omkring 1. marts 2010 kommer station 1 op.

Bemærk at du kan bruge wildcards i din søgning på samme måde som ved søgninger i folketællinger, dvs. at en "_" (underscore) erstatter et enkeltbogstav, således at søgning på Pe_ersen finder både Pedersen og Petersen. Tilsvarende kan "%" anvendes som erstatning for flere tegn, således at søgningen Peders% finder både Pedersen og Pederslund.

Vær med til at registrere

Naturligvis skal vi have alle personer registreret inden for en overskuelig fremtid, og projektet søger slægtsforskere, der gerne vil tage en tørn. Det er ganske enkelt!

Hvis du vil bidrage med at registrere registerbladene, skal du først oprettes som bruger. Gå ind på hjemmesiden og vælg menupunkt "Bliv Registratør" og følg anvisningerne der. Når du er logget ind, kan du gå ind under "Bladr i registerbladene" og vælge en station, du vil registrere på, og derefter en filmrulle. Når du står på første

Kommende bestyrelsesmøder i DIS-Danmark

Bestyrelsen har planlagt følgende møder i den nærmeste fremtid:

Den 10. april Generalforsamling

Den 8-9. maj - bestyrelsesweekend

Den 14. august bestyrelsesmøde

registerblad, skal du klikke på Gå til næste uregistrerede blad. Husk at læse Indtastningsvejledningen, før du begynder.

Projektet er opstået som et samarbejde mellem Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie, DIS-Danmark, Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger og Københavns Stadsarkiv.

Københavns Stadsarkiv og foreningerne bag projektet håber, at du finder den, du søger, men håber samtidig, at du vil bruge lidt tid på at registrere nogle registerblade, til glæde for alle slægtsforskere, der søger personer i København. Du kan selv bestemme, hvor mange du vil indtaste, da du kun binder dig for ét blad af gangen.

WEGA BOGBINDERI

Stenildhøjvej 54
9600 Aars

Indbinding af:

- alle slags slægtsbøger
- tidsskrifter mm.

Pris efter aftale

Bogbindermester:

Heidi Gass Sibbesen
Tlf. 98 66 12 81

Mail: Heidi.gass@sibbesen.dk

"I Dag regnede det formelig med Granatstumper og Kugler" - en soldaterdagbog fra 1864

Ved Knud Nehm
Park Alle 40
7600 Struer

Tlf. 97 85 41 89
b.k.nehm@gmail.com

Knud Nehm har en spændende historie i skuffen. Hans oldefar (1835-1917) deltog i krigen 1864, han var med i slaget ved Mysunde og tilbage toget til Dybbøl.

Han førte under indkaldelsen dagbog, og denne er bevaret – en lille læderindbundet og nu ret medtaget notesbog.

Som Knud Nehm skriver, så giver dagbogen et "indblik i datidens sociale betingelser for "småkårsfolk", et historisk dokument fra helstaten / hertugdømmerne og en soldats tanker om hele krigens væsen".

Dagbogen har derfor bud til mange og bringes her i let forkortet version. Frederik Marius Jensen får lov til at præsentere sig selv, som han gjorde det i den levnedsskildring, han skrev i forbindelse med sin udnævnelse til Dannebrogsmænd.

Fra fattiglem til Dannebrogsmænd

Frederik Marius Jensen, blev født d. 15. Jan 1835 udenfor ægteskab (et såkaldt Slegfredsbarn) af enken Johanne Jensdatter fra Kalundborg. Hun udlagde Handelsbetjent Carl Marius Qvistgaard som barnets fader (Familietraditionen siger, at den rigtige far var en søn af Greven af Lerchenborg).

F.M.J. skriver selv:

"Jeg blev som Barn opdraget af Plejeforældre * Huusmand Jens Rasmussen, hvis Hustru var min Moster, boende i Kærby, Rørby Sogn. De havde lige saa stor Omsorg for mig som om jeg havde været deres eget Barn. Jeg manglede aldrig det nødvendige. Ved det syvende aar begyndte Skolegangen hos en Lærer Hammer som jeg senere forstod var en dygtig og nidkær Lærer, men der var ca. 80 Børn i Klassen, saa Undervisningen maatte blive derefter og hans Taalmodighed kunde ikke altid strække til.

Væverlære og rekrutskole

Fra mit 13 Aar var jeg no. 1 og blev ved med at være det, til jeg blev Konfirmeret 14½ Aar gammel af en Pastor

Poulsen, og jeg husker mine Plejeforældres Glæde og Stolthed over, at jeg stod øverst paa Kirkegulvet.

Nu blev jeg af mine Plejeforældre sat i Væverlære i 2½ Aar, saa kom jeg igen til Hjemmet og arbejdede selvstændigt ved Væveriet til jeg blev 22 Aar, men nu indsaar jeg, at den Profession vilde blive jo længere jo daarligere, da Fabrikkerne ville blive eneherkende paa det Omraade. Saa pakkede jeg Væven sammen og tog Tjeneste som Arbejdskarl paa Herregaarden Lerchenborg. Ved mit 21 Aar blev jeg udskrevet som Soldat ved Artilleriet, men trak saa højt No. at jeg blev Fri. 2 Aar derefter i 1859 fik jeg Forstærkningspas.

Nu lod jeg mig stille for en Jyllandder for 350 Rdl og kom til 6. Battaillon 3. Kompagni, Kaptain Vaupell. Deltog samme Efteraar i en stor Manøvre i Flensborg, hvor Kong Frederik d. 7 selv førte overkommandoen. Jeg blev saa i Oktober samme Aar, gik i 6 Maaneder paa Kommandoskolen som jeg bestod som No. 1 og blev kommanderet som Lærer paa Rekrutskolen den 30. Mai 1860. Den 1. September blev jeg Hjempermitteret. Vi skulde have haft stor samlet Exersits 1 Maaned, men paa Grund af megen

Regn blev vi Hjemsendt for at kunde deltage i Høstarbejde."

F.M.J.s plejeforældre døde meget fattige i 1889 hhv 1890. Der står:

"Jens Rasmussen, Fattiglem, døde på Fattiggården i Kærby. Karen Jensdatter, Enke efter Fattiglem Jens Rasmussen, død paa Kærby Fattiggård"

Dødsfald i familien

Videre skriver F.M.J.:

"Det er mit inderlige Ønske, at dersom der oftere skulde blive Krig i Danmark, at Soldaterne da maa faa mindst lige saa gode Vaaben som Fjenderne.

I den Tid jeg havde været borte, var min Husstand forøget med en Søn. Nu saa det ikke lyst ud. Af de Penge, der var bestemt til at forøge vort Bohave med, havde jeg brugt nogle, min Kone fik Resten. Købmanden, som jeg havde Arbejdet hos, og som jeg stod mig godt med, var død, medens jeg var borte, så det var ligefrem en Naadegave, at jeg fik lov at gaa paa Dagleje for 1 Krone om Dagen paa egen Kost, saa det var jo lidt knapt at holde Husstand med. Efter et aars Tid blev jeg ansat som Korn- og Kulmaaler. Det blev da lidt bedre. Imidlertid fik vi et Barn til, men det blev sygt og døde. Sønnen var død et par Maaneder før, ogsaa min Kone blev syg og døde i 1867.

Nu stod jeg alene med et Barn paa 4 aar, som jeg satte i Pleje hos Bedsteforældrene.

Efter 2 aar blev jeg gift anden Gang. Indtægten var saadan, at vi med stor Sparsommelighed kunde faa Indtægt og Udgift til at balancere.

I mit andet Ægteskab fik vi 6 Børn. Altsaa med dem fra første i det hele 9, hvoraf de 4 er døde, de 3 som min-

dreearige, medens en Pige blev 20 Aar. De 5 lever, deraf er 2 Sønner som er ansatte som Assistenten ved Statsbanerne, 1 Pige er gift i Jylland, 1 i København, 1 er Sygeplejerske paa Blegdamshospitalet.

Pension

Der gik cirka 6 Aar ved maaleriet, saa begyndte anlægget af Nordvestbanen. Jeg fik Plads ved Depotet og tog med Anlægsingeniøren paa Linien o.s.v. Da Banen i 1874 blev aabnet, fik jeg

Plads som Portør ved Regstrup Station, hvor jeg blev i 22 Aar, saa kunde jeg ikke mere. Det var en streng Plads, idet jeg var ene den meste Tid.

Da jeg var kommet til Skade med den ene Fod, maatte jeg søge min Afsked og fik den 1. September 1896 med en Pension af 31,28 Kr om Måned.

Det var en stor Glæde for mig og min Familie, at jeg ved 6. Battaillons 250 Aars Jubilæumsfest fik Hæderstegnet, men særligt fordi det blev

overrakt mig af Hans Majestæt Kong Frederik den 8 selv.

Da jeg mente, at jeg kunde faa lidt lettere arbejde, flyttede jeg til København, men mine Forventninger gik ikke i opfyldelse, og da Huslejen syntes mig for stor i forhold til min Indtægt, flyttede jeg i 1903 hertil, hvor jeg befinder mig vel".

Kalundborg Slotsgade 3, den ...
(Sandsynligvis ca. 1905)
Frederik Marius Jensen.

F.M. Jensens dagbog

Den 25. November 1863 fik jeg Ordre at melde mig uopholdelig i Fredericia.

Den 27. reiste jeg fra Kalundborg og laa Natten over hos en Gjæstgiver Nielsen i Slagelse. Den 28. kom jeg med Dampskibet til Fredericia, hvor jeg kom i Quarteer hos en Brolægger Sørensen. Det var en skikkelig Mand, jeg betroede ham mit civile Tøj i forvaring. Den 29. meldte jeg mig og fik Mundering. Den 30. fik jeg Ammunition.

Den 1. December stillede vi Kl. 5 om Morgenen og seilede med Dampskibet til Flensborg, hvor vi ankom samme Dags Aften Kl. 4, her blev vi Indquarteeret Natten over. Den 2. Kl. 7 Morgen Marcherede til Slesvig, jeg kom i Quarteer Kl. 5 hos en buntmager i Alstadt. Her var det temmelig godt, men den 6. skiftede vi Quarteer. Jeg kom til et par gamle Frøkener i Frederiksberg. Det var ikke af de bedste Quateere. Vor Tjeneste var i den tid Vagt, Skydning, Felttjeneste. Mandskabet skiftes til at gaa paa Arbejde ved Skandserne. Johan Hansen gjorde mig den Fornøjelse at komme herover hos mig. Han spiste Juleaftensnadver i mit Quarteer. Den 26. talte jeg med Søren Sørensen.

Den 27. Marcherede vi fra Slesvig

til Ostenfeldt, en stor Landsby 3 Miil vestenpaa. Saa fik jeg et godt Quarteer hos Kromand Hans Hennings. Vi øver Felttjeneste og March til de omliggende Byer Østeraasted, Venbæk, Vinde, Oldensbæk og Holindsted.

Den 4. Januar blev vi blæst ud om Morgenen Kl. 4. Vi skulde til Syderstabel. Jeg fik Befaling at tage 3 mand og være behjælpelig ved Krudtkærerne. Da vi var kommen igjennem Svabsted, skulde vi på Færgemandens Anmodning kjøre over Trene på is i stedet for at komme over i Færgen. Den første Kærre kom godt over, men den anden sank midt i Floden og trak begge Hestene med sig, vi saa dem ikke mere. Jeg kom igjennem Seeth her til Syderstapel lidt over middag og fik Quarteer hos en Bonde Jørgen Bodering.

Den 6. flyttede jeg til en Christian Jost. Her var Natteleiet godt, men Spisen var daarlig. Vi meldte det til Kapitainen, det har kun hjulpet lidt. Hver fjerde Dag er jeg på Vagt som Patrouillefører, vi gaar langs Eiderdiget ud til ud for Drage, det kan vare 4 timer med hver Patrouille. De øvrige Dage har vi Felttjeneste og March til de omliggende Byer Nordstabel, Seeth og Drage.

Den 15. er vi første Gang udleveret

Naturalforplejning bestående af ½ Pund Flæsk ½ Pund Kjød 1 Pægl Brændevin til 2 dage. Vi har fra midt i December faaet Middagsspise i Quarteeren, hvorfor der er trukket 12 sk. af vores Lønning. Den 16. Januar kom jeg af Vagt og marcherede straks til Nordstabel, hvor jeg blev Indquarteeret hos en Bonde Hans Odelpsei, det kunde være godt nok, når det ikke havde lugtet så ækelt.

Endnu har der ingen vildet os noget, før den 5. Febr [hvor jeg] var paa Vagt ved slusen. Kl. 3 fik jeg Ordre fra Kapitainen at trække alt sammen og komme tilbage til Byen snarest mulig. Da Kl. var 6, stillede vi og afmarcherede over Seeth, Svabsted, Vinnert til Ostenfeldt, her havde vi en Times Hvil, saa gik det igjen over Vitbæk, Vesterørsted ad Husumer Csauser Skovkro til en Skov Sønden for Flensborg. Saa fra Kl. 3 om Eftermiddagen var de rasende Preussere i Hælene paa os. Da det blev mørkt, ophørte Fægtningen, og vi Marcherte til en Landsby Haritslev, her blev hele Kompagniet Indquarteeret i en Gaard, men vi maatte strax rykke ud igjen, da det blev sagt, at Fjenden var i Nærheden; et Par Timer efter fik vi lov at gaa i Quarteret igjen til Kl. 4½, så gik det ad Sønderborg til, men det kunde kun

Frederik Marius i soldateruniform.

gaa langsomt, da vi var trætte, søvnige og sultne, og Veien var var saa voldsomt glat, at Hestene og Folk faldt imellem hinanden. Lidt over Middag havde vi lidt Hviil i Gravensteen. Kl. 10 var vi i Sønderborg, men hele Armeen kom hertil, så hvor udmattede vi end var, maatte vi gaa til en Landsby, Kjer. Her kom da endelig dem af Kompagniet, der var fulgt med i Quarteer, tillige andre 200 mand af 4. Regiment, der var kommen før vi.

Hvor sultne vi var, saa sov vi strax, da vi fik lidt halm at ligge i, men da havde vi ogsaa Marcheret i 3 Nætter og 2 Dage, og Spise og Drikke havde vi faaet meget lidt af.

Den 22. agede vi over og skulde paa Forpost. Da vi kom, var der begyndt en Forpostfægtning med 18. og 22. Regiment, der trak sig ind imod Skandserne. 18 tabte Magt og kom i stor Uorden tilbage. Det var et stærkt Snefog af Sydvest, saa man ikke kunde see ret langt. Da Fjenden kom i Dyppel [Dybbøl, red.] By, begyndte Kanonerne fra Skandserne, og så trak de dem strax tilbage. I den Tid stod vi paa Skrænten af Bakken Vest for Dyppel Mølle. Kl. 9 rykkede vi frem og afsøgte Skoven. Vores Forposter

stod nu paa denne Side af Skoven. Vores Kompagni kom først paa Post, men blev afløst Kl. 4 af 4. Kompagni. Om Natten stod vi Vagt, der forefaldt ikke noget af stor Betydning. Nu var vi paa Forpost i 6 Dage.

Den 28. blev vi afløst og Marcherede til Guderup. Her kom jeg i Quarteer hos Høker Christian Jespersen, hvor jeg nød den Ære at komme i Seng og havde det godt. Den 5. Marts skulde vi paa Forpost igjen til den 11, men de har endnu ikke vildet os noget. Der vexles nogle Skud i Kjæden og med Patruillerne, men uden Resultat. Den 11. kom vi igjen til Guderup, hvor jeg fik mit gamle Quarteer. Vi kan godt lide at komme herud, men det er temmelig langt, og vi gaar og ælter i Skidt Førre og paa Fødderne. Den 15. tog vores gode Kapitain Voupel Afsked med os. Han skal være Bataillonskommandør ved 10. Regiment. Hvor meget havde enhver af os ikke givet til, at vi kunde have beholdt ham. Han tog Afsked fra os som en Fader fra sine Børn.

Den 17. rykkede vi paa Forpost igjen. Fjenden havde i de 2 foregaaende Dage vist, at han kunde skyde os i venstre Flanke med Granater fra flere Batterier paa Broager. I Dag regnede det formelig med Granatstumper og Kugler. Vi stod i Skandse No. 6. Fjenden trængte haardt paa alle vegne mest ved Dyppel By, som de tog. Vores 4., 5., 7., 8. Regiment var i Fægtningen og prøvede som forrige Gang paa at drive dem tilbage uden at det lykkedes, vores Poster staar nu cirka 1000 Alen foran Preusserne. Nu skyder Forposterne sjældnere paa Fjenden, uagtet de staar nærmere Fjenden, men paa Skandserne buldrer det fra Kanonerne især fra Højre. Der er det næsten ikke muligt at opholde sig. Vi mistede der den 20. 22 Mand af 6. og 2 Fanger. Den 23. blev vi løst af for at ligge i Barakkerne bag Sønderborg. Den 26. rykkede vi herud igjen. Afløsningen sker nu om Aftenen, fordi Fjenden skyder mest i den Tid, naar det kan sees, saa at vi maa gaa ad de skjulte Veie for at komme derud. Den 27. laa vi i Løbegravene bag Skandse

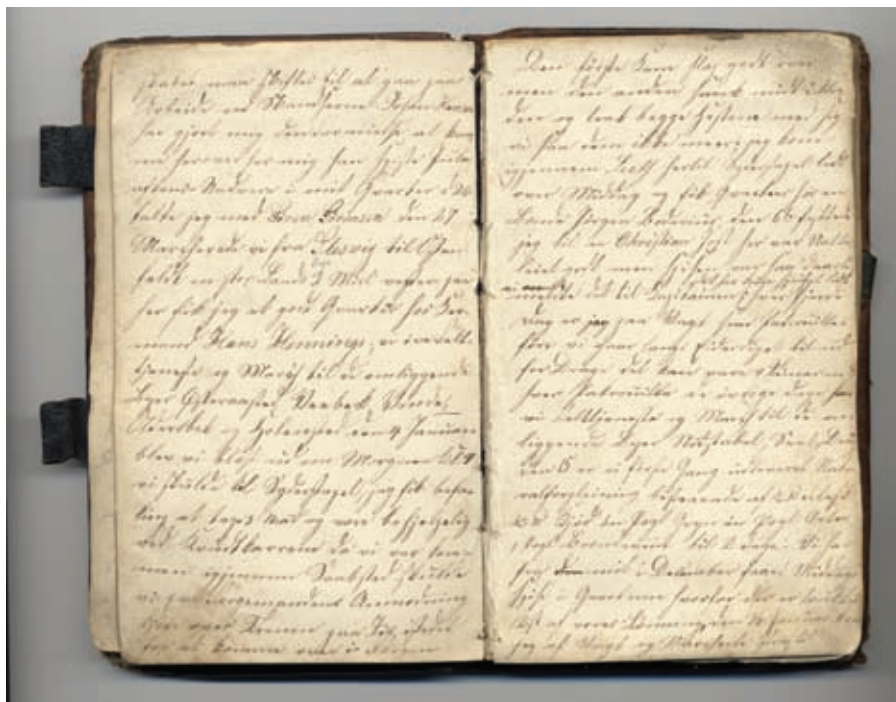

F.M. Jensen er her portrætteret med medaljerne på brystet.

No. 1, hvor det som sædvanligt regner ned med Granater. Den 28. om Morgenen Kl. 3 prøvede de paa Storm, men, blev slaaet tilbage. Vi laa i Sønderborg om Natten og blev blæst ud Kl. 3½. Vores 3. Deling gjorde et Udfald mellem Skandse No. 6 og 7, hvorved vi mistede 14 Mand og en Leutnant. Den 1. April blev vi løst af Post og til Vollerup, jeg kom i Quarteer i Kromandens Gaard hos en Leier Christian Hansen. Her var vi i 3 Dage men blev flere Gange blæst ud. I disse dage begyndte de at Bombardere Skandserne saa stærkt, at de snart har lagt hele Dyppel By i Ruiner. Den 4. rykkede vi over igjen, men nu kan vi ikke komme igennem Sønderborg, men ad en Løbegrav.

Om Natten .... Fjenden faar bestandig flere Batterier op ... baade i Front og Flanke ... der

beskyder os saa voldsomt, at vi ingen Steder kan opholde os, men maa ligge baade Dag og Nat i Løbegravene. Flere Gange prøver de paa at Storme mest i Morgenstunden. Den 7. blev vi i Skandse No. 4 om Natten, for det øste saa mageløst med Granater. Natten efter ... strax ud igjen og stod hele Natten under Gevær bag No. 6 - 7.

En side fra dagbogen, skrevet i december 1864, hvor Jensen endnu havde papir og blæk til rådighed - senere måtte han gå over til blyant. I opslagetets venstre side står der fra linie 2: "Johan Hansen gjorde mig den Fornøielse at komme herover hos mig. Han spiste Juleaftensnadver i mit Quarteer. Den 26. talte jeg med Søren Sørensen. Den 27. Marcherede vi fra Slesvig til Ostfeldt, en stor Landsby 3 Miil vestenpaa."

Den 8. var vi paa høire Fløi, så er det endnu ikke saa galt ... ingen Steder. Den 10. blev vi afløst og Marcherte til Guderup, hvor jeg fik mit gamle Quarteer hos Høkeren. Den 19. var jeg til Alters i Egen Kirke.

Den 16. stod vi i Skyttegraven udfor 6 til 9 med 2 ...?... i om Natten og 1 fd om Dagen, de sidste gik sammen og spiste og drak med Preusserne.

Om Aftenen da vi var under Afløsning, tog de 50 Mand fra 14. Regiment, som de også havde været sammen med om Dagen. Den 17. laa vi i en Grøft bag Barakkerne. Om Aftenen blev vi afløst og Marcherte til Miang, hvor jeg kom i Quarteer hos en skrædder Jens Davidsen, men det varede ikke længere end til den 18. April om Formiddagen, da blev vi blæst ud og maatte afsted igjen, men vi kom ikke ret langt før det lød fra alle Kanter: Preusserne har taget Skandserne, og snart blev vi overbevist om at det havde gaaet varmt til. Mange Vogne kom

os i møde med Døde og jamrende Saarede.

Den 22. om Aftenen stod vi i Løbe-graven til høire eller norden for Sønderborg og saa, hvorledes Preusserne morede sig i vores gamle Stilling lige overfor os ved Middagstid. Den 23. holdt de Musik i vores gamle No. 10, hvorfra der vajede 3 Tydske Flag. Den 24. i Barakken. Den 25. samme Stilling som den 23. Den 26. fik jeg min Kones og Barns Portrait i Barakken. Den 27. i Løbegraven om Aftenen blev vi afløst og Marcherte til Volle-rup, hvor jeg kom i Quarteer hos Snedker Christian Tagesen.

Den 18. om Aftenen forlangte jeg Permission, og ved Kompagnikommandøren blev jeg fremstillet for Oberstleutnant Caz..., men det blev afslaaet, fordi, som han udtrykte sig, en soldat maatte ingen Følelse have, og jeg vilde jo blot Hjem til min Kone og mit Barn, der var syge, men Regimentet maa jo bedre kunde indse, at

det er mere tjenlig at gaa hver Dag fra Guderup til Ravmorgaard og Exersere 5 Timer paa Brakmarker og om Eftermiddagen til Digtning og Læsning. Den ... var vi til Skarpskydning ved Kjetting Nor. Den 20. fik vi Regnveir efter lang Tids Tørveir.

Den 25. - det regner hver Dag.

Den 27. Marcherte vi til Nordborg, hvor jeg kom i Quarteer hos en Kjøbmand Grimm. Jeg har det meget godt, vi gaar daglig enten til Exersits eller Skydning. Den 5. Juni var der Grundlovsfest i en lille Skov Synden for Byen. Jeg var der et par Timer, men var strax kjed af det, jeg har ingen Steder Lyst at være. Der er ingen Ting der morer mig, uaget jeg tænker ofte paa og gentager tidt for mig selv, du har jo ikke noget godt at vente efter og faar det ikke saa godt, naar du kommer Hjem, og dog er det min eneste Lyst og Tanke. Den 6. stillede vi til Tøief-tersyn i Oxbøl for Brigadekommandøren, og der gik jeg med min Sextion til Lønsemade paa Strandvagt, en Gaard paa den yderste Pynt af Als ved Stegsvig. Der forefaldt intet af betydning. Den 7. blev jeg afløst. Den 8. maatte vi om Aftenen i al Hast besætte Forposten ved Lyng. Det hed, at de 4 Uger, som Vaabenstilstanden skulde vare, var forbi, og at Preusserne trak saa stærkt herudad. Den 10. hørte vi, at Vaabenstilstanden var forlænget med 14 Dage, og den Dag gik vi tilbage til vores gamle Quarteer i Nordborg. Vi gaar hver dag til Exersits og om Eftermiddagen til Svømning eller Badning eller Gymnastik.

Den 29. i Nat angreb Preusserne i nærheden af Rønnehave. Vi stod den Nat som P... i en stor Gruusgrav ved Haraldshøj, saa vi bestilte intet andet end saa til, og det hele vi kunde se var Ilden af Geværer og Kanonerne. Først Kl. 2½ blev Baunen tændt, og siden kunde vi ikke faa at vide, hvorledes det gik før end Klokken var 9. Da fik vi Ordre til at trække os over Holm til en Bro paa den Nordre Pynt af Øen, hvor vi blev indskibet og ført til Faaborg. Udskibningen begyndte Kl. 11, og vi kom først dertil Kl. 10 om Aftenen og stod saa på Gaden et par Ti-

mers Tid, inden vi Marcherte til Gerup, en Landsby 1 god Miil fra Faaborg. Her laa vi den Nat, altså den 30. eller rettere Dag, hos Sognefogeden. Om Aftenen flyttede vi op paa en Herregaard Høppet hos en Forpagter Mou, der uagtet vi var 60 til 70 Mand, gav os hele Kosten, men vi maatte nøies med

Laden til Seng. Den 1. Juli var jeg i Faaborg med mit Uhr der ikke vilde gaa. Da jeg kom ned paa Broen, kom først de sidste Tropper, der var af vores Regiment, der havde dækket Retraiten. Mit Portrait, der var betalt 3 sk. paa, fik jeg ikke hentet, og mit Uldtøj blev i Guderup.

Endelig den 13. Oktober kom der Befaling, at vi skulde Permitteres. Den 18. blev vi Permitteret. Jeg gik fra Kjøge til Ringsted og tog med Banetoget til Slagelse Kl. 10 Aften og gik strax og naaede Hjem igjen om Morgenen den 19. Klokken 5 efter 10 Maaneder og 23 Dages Millitærtjeneste.

Beretningen om min TIP2-oldefar

Af Niels Nexø Eriksen

Fløjtevej 14

4700 Næstved

tlf. 55 72 55 60

Mail: benteogniels@gmail.com

Dette er beretningen om min TIP2-oldefader Svend Pedersen Nexø (Möbel), der døde ombord på et sygeskib ved Chatham i England, efter at være tilfangetaget på et Kaperfartøj i den Engelske Kanal i 1811. Han blev begravet i Chatham i 1814.

Begyndelsen

Det hele begyndte med mit arbejde for at opspore herkomsten af min TIP2-oldefader, Svend Peter Nexø - denne histories hovedperson.

Jeg havde styr på min tipoldefader, Andreas Peter Nexø, født 16/5 1806 i Vor Frelsers Sogn på Christianshavn.

Når nu navnet "Nexø" forekom, så var Bornholm jo nærliggende, men jeg fandt imidlertid ikke nogen med dette navn i de bornholmske kirkebøger.

Kirkerne omkring Gammel Strand

Jeg prøvede så lykken i kirkebøgerne omkring Gammel Strand, idet der var en del fiskeskippere med efternavnet Nexø i det område. Men det var også negativt. I FT 1787 var der heller ikke bid.

Folketællingen 1801

I FT 1801 fandt jeg ham imidlertid! I kildeindtastningsnr. A5033, Lbnr.

4826 i sognet Klædebo Kvarter, matr. nr. 210 (nuværende Fiolstræde nr. 11) stod han opført som Bødkersvend Svend Peter Nexø, 27 år og ugift.

Flere forgæves eftersøgninger

Nu havde jeg en alder og begyndte at kigge efter i andre af de københavnske kirkebøger, men uden resultat. Jeg fandt heller ikke nogen vielse med ham og hans hustru.

En god idé

Jeg havde en god bekendt, der boede på Frederiksberg, som kom meget på Landsarkivet for Sjælland, og som havde hjulpet mig en del og kendte til mit "problem". Han fik nu den gode ide, at vi skulle hente "Laugsprotokollen for Bødkerlauget" frem. Og dér gav det bingo. For år 1791, pag. 297 står følgende:

>> Anno 1791 d. 8de Januari lod Mester Anders Hansen udi Oldermænd Sr. Knubs Huus, indskrive en navnlig Svend Pedersen Barnefødt paa Bornholm af Ærlige og Ægte Forældre, for at lære ham det lovlige Bødker Haandværk udi 5 Aar, som angaar fra Nyt Aar 1791 og endes igjen til Nyt Aar 1796, og lover bemeldte Dreng at være sin Mester og Mesterinde heri lydig

troe og flittig betroe sig lærevillig udi alle Maader og holde sig de Kongl. Laugs Articlens 38 Past med videre Efterrettelig naar han af sin Lære er Demiteret, da at forblive hos sin Lære Mester udi Arbejde om hand samme beføier udi Et Aar.<<

I Laugsprotokollen 1796, pag. 298 står:

>> Anno 1796 d. 9de Januari lod Mester Anders Hansen igjen udskrive Svend Pedersen efter at han sine Lære Aar upaaklageligen havde udstanden og derpaa udi Oldermænd P. Knubs Huus forfærdiget sit Svende Støkke som af Mestere Kierumgaard og Lars Juul blev besigtiget og approberet saa at bemeldte af Bødker Lauget for en Svend blev dygtig Feiret og efterdages maae og kand passere.<<

I Bødkersvendenes Sygekasseprotokol står:

>> Den 9de Januari 1796 loed Mester Anders Hansen løsgive og i Svenne Bogen Indskrive Svend Pedersen Nexø betalt:

Til Kvartal Bøssen 4 MK

Til Fattig Bøssen 1 MK

Til Liig Bøssen 1 MK <<

Navnet Nexø

Her optræder navnet **Nexø** således, så han har måske opholdt sig i Nexø inden afrejse til København, hvorefter mester har givet ham denne tilføjelse til hans oprindelige efternavn.

Navnet Møbel

Han bruger senere også et andet efternavn nemlig navnet **Møbel**. I FT 1787 i Nexø forekommer navnet **Möbel** el. **Möboe**, men om han har haft en forbindelse til denne familie, inden han rejste til København, kan jeg ikke se.

Fødested

Nu havde jeg et fødested på ham, og efter at have gransket forskellige kirkebøger på Bornholm, fandt jeg ham født i Allinge-Sandvig sogn - "ved Slottet" - den 11. maj 1772.

Faderen var Peder Monsen og moderen Anne Pedersdatter. Han var det 6. barn ud af en børneflokk på 9.

FT 1787

I FT 1787 står han opført som tjenestestreg hos gårdmand Hans Fischer i Bodilsker. Om han har opholdt sig her eller har været et smut i Nexø, inden han ankom til hovedstaden, vides ikke.

FT 1801 og tiden derefter

Som det ses i FT 1801, så bor Svend hos sin læremester Bødkermester Anders Hansen og hustru samt deres 5 børn, en tj. pige, 3 lærlinge, en student samt en styrmand.

Han må have arbejdet hos mester mindst indtil 1801. Men den 2. september 1802 får han hyre – i følge Waterschouts Protokollerne for København - som bødker på et skib til St. Croix, men her er hans navn **Svend Pedersen**.

Den 9. november 1803 får han igen hyre til St. Croix som bødker, men her er hans navn **Svend P. Møbell**. Han bliver gift med Ellen Cathrine Hansdt. Kielsen, men jeg kan ikke finde deres vielse som muligvis er foregået i Skåne.

Den 16. maj 1806 fødes deres søn

Andreas Peter Nexøe (Møbel). Den 18. august 1810 er han matros på en tur til Island og Norge, og her er navnet **Svend P. Møbel**.

Den 22. december 1811 får han hyre på kaperskibet "Silla", ført af skipper Frederich Peder Bidstrup, borger i København. (Kaperbrev den 10. august 1810). Skibet havde en besætning på 14 mand og var udstyret med 1 Svingbasse (en mindre skibskanon, der kan drejes/svinges om en tap).

Det var sidste gang min TIP2-olde-mor så sin mand.

Kaperiet

Kaperiet genopstod den 14. september 1807, da Kongen underskrev et "Reglement for Kaperfarten og Priserens lovlige Paadømmelse" allerede mens englænderne endnu havde Københavns Kastel og forskellige punkter på Sjælland besat (Kilde: Danmarks Kapervæsen 1807 – 1814, skrevet af Kay Larsen).

>>Det sørgelige Aar 1807! Danmark stod i Ulykkens Tegn. Flaaden var ranet, og "Albions Røvere" havde ødelagt Landets Storhandel og taget eller lammet Handelsflaaden, hvoraf Nationen med Rette var stolt. Danmark havde udspillet sin Rolle som Sømagt, og Norge maatte dele Lod med Broderlandet. Havet, der forbandt de to Landes Kyster, blev en næsten uoverstigelig Skillemur.

Der havde været en gylden Tid, hvor Dannebrog vajede paa næsten alle Have, men i Løbet af nogle Maaneder fejedes det bort over hele Jorden, og selv i vore egne Fjorde og Sunde fik det ingen Fred. Det knagede og bragede i vort gamle Samfund. De store Rhedrier, som havde udrustet de stolteste Skuder til det yderste Østen, det fjerneste Vesten og det højeste Nord, knækkede sammen. Og Gutterne, som havde pløjet Søen under vort Flag, fik en Tid at gaa igennem, som Danmarks Søfolk vel aldrig havde kendt.

I Hobetal maatte Folkene fra Handelsflaaden vandre i "Prison". Skibene, der slap hjem velbeholdne, eller som var hjemme, blev lagt op, og ad-

skillige Tusinde Mænd af Sømandsstanden blev udelukket fra deres Erhverv og stod med deres Familier overfor den yderste Nød.

Knuget af Ulykkerne stræbtes der fra alle Sider efter Udveje – og fra mange Sider efter Gen-gæld og Hævn. Der rejste sig mange Røster om at udruste de bedste Skibe af den levnedes Handelsflaade til Kamp mod "Røvernationen", der havde forøvet Overfaldet, men Staten kunne intet udrette i den Henseende, før Fjenden havde forladt Hovedstaden. Derimod genopstod Kaperiet som havde god Rod i Historien, Traditionerne og Tids Tankegang. Offentlig og privat opfordredes Handels- og Sømandsstanden til at tage Bod, hvor den fik Bane. Patriotisme, Nødværge og Stræbet efter Levebrødet rakte hinanden Haanden, og der blev ivrigt taget fat paa at skabe en Flaade af Kapere, der kunne "gøre Fjenden Afbræk", bringe Staten Vinding og Gengæld for de vældige Tab, skaffe de ledige Hænder Beskæftigelse og de tusinde Munde Brød.

Det kneb lidt med at faa Kaperudrustningen i den rigtige Gænge. Alene det at skaffe Vaaben til de mange, der søgte det nye Erhverv, var ikke let. - og det var gennemgaaende ogsaa vanskeligt nok at faa Besætninger af gode Søfolk med rette Vaabenfærdighed. Flaadens egne Folk var der Brug nok for i Statens Tjeneste, og det fik derfor Betydning, at en stor Del Sømand havde været ude med de armerede Ostindie- og Kinafarere, hvis Besætning var øvet i Kanoneksersits og Brugen af Haandvaaben.<<

Død i engelsk fangenskab

I sørullen for Staden København, HR Litra P 1803, Christianshavns Qvarter står til sidst: "Svend Petersen Møbel, fødested Bornholm, alder 31 (i 1803) død i Engelsk fangenskab ifølge forhør 63/14".

Retssag

På Landsarkivet i København fandt jeg en påtegning vedr. min TIP2-oldefar. Det blev oplyst, at hans hustru har ført en retssag, med sags nr. "PROT 8

– N401 af 3. Maii 1815 Bødker Svend Pedersen Meubel”.

Min TIP2s skæbne

Jeg fandt selvfølgelig sagen frem, og nu oprulledes **Svend Pedersen Møbels (Nexøes)** skæbne. Ellen Cathrine Hansdatter havde søgt om fri proces og vundet en retssag. Der var i alt 15 sider, og det var noget af et scoop for mig at læse sagens akter og derefter kopiere det hele. Så der kom i sandhed ”kød på skelettet”.

Sagens start

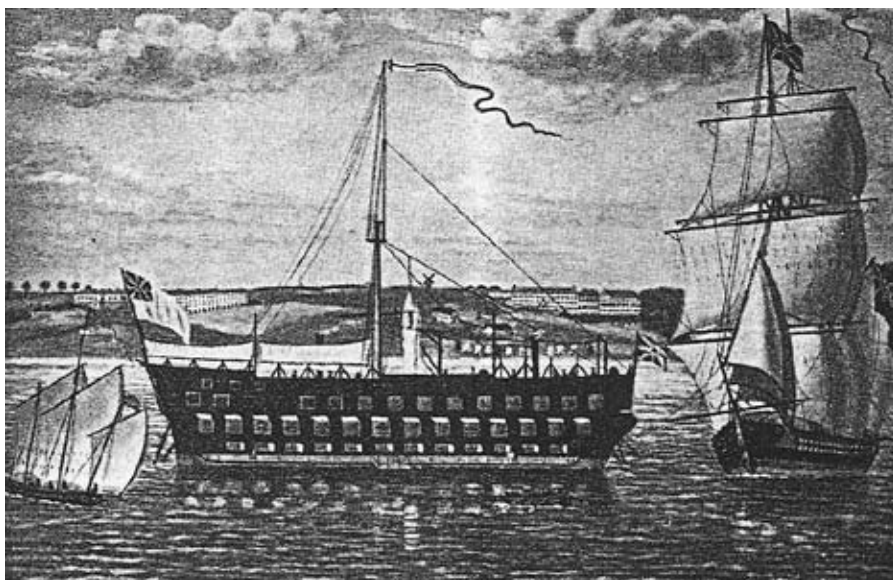
Hele sagen starter 25. juli 1814 med en skrivelse vedr. forhør i 2det Vidnekammer med følgende ordlyd:

”Udskrift af 2det Vidnekammer Protokol i Den Kongelige Lands Overret samt Hof og Stadsret i Kiöbenhavn”.

>>Aar 1814 den 25 Julii blev forhør foretaget i anledning af en skrivelse fra Commandeur og Indrullerings Chef Platou af 18 d.m., hvori Forhør begæres optaget til Oplysning om at Bødker Svend Pedersen Møbel indrulleret af Kiöbenhavns Hovedrullen er død i engelsk fangenskab.----

Bemeldte Skrivelse blev fremlagt, tilligemed Gienpart ef en skrivelse fra Dommeren til Comman- deur Platou.

Som Iste Vidne fremstod Skipper Frederich Peder Bidstrup boende i Nyhavn paa Byens Side No. 31 – han aflagde Lovens Eed, og dermed forklarede, at han i Aaret 1811 udgik herfra med Kaperfartöyet Cille, som efter et par Dages forløb blev taget af de Engelske og opbragt til England. Paa dette Fartöy havde Vidnet med sig en Bødker ved navn Svend Petersen, der dog paa det ommeldte Fartöy kun gjorde Tjeneste som Matros. Bemeldte Svend Petersen, hvis Tilnavn Vidnet ikke veed, var fra Bornholm. Hvad No. Han som Indrulleret havde kan Vidnet ikke sige, da alle Papirer ved Fartöyets Opbringelse blev borttagne. Svend Petersen, som først kom ombord paa samme Fangeskib, som Vidnet, blev dér syg, og blev derfor bragt ombord paa et Sygeskib, som laae ved

Et samtidigt billede af et engelsk prisonskib.

Chatam, og at han paa dette Sygeskib er død, har Vidnet hørt af Folk fra Anmeldte Sygeskib der kom ombord paa det Fangeskib hvorpaa Vidnet var. Vidnet blev dimitteret.

Som andet Vidne fremstod Lauritz Hansen Krogh, Skipper, logerende paa Hjørnet af Hummergaden og Svaldergaarden No. 240. Vidnet aflagde Lovens Eed og derefter forklarede at han som Styrmand var ombord paa det af Bidstrup førte Kaperfartöy Cille, der i 1811 den 22 December udgik herfra og blev opbragt til Engeland. Paa dette Skib var ogsaa med en Bornholmer der blev kaldet Svend Peder og Svend Peder Nexøe. Vidnet har ogsaa hørt at han skulle have et Tilnavn, som Vidnet ikke ret veed hvad var, men det forekommer Vidnet, at det var Melboe eller Mölbe. Han gjorde Tjeneste paa bemeldte Fartöy som Matros. Hvad No. Svend Pedersen havde som Inrulleret ved Vidnet ikke.

Svend Peder blev formedelst Sygdom, fra et Fangeskib, hvorpaa han var tilligemed Vidnet, bragt ombord paa et Hospitalsskib, der laae ved Chatam, og at han dér er død, har Vidnet hørt fra Folk, som ogsaa havde været paa samme Hospitalskib, men derfra kom igjen til det Fangeskib hvorpaa Vidnet var.

Vidnet blev dimitteret og Forhøret sluttet.<<

Henvendelse fra et vidne

Tidligt på året i 1815 fik min TIP2-ol- demor, Ellen Cathrine, en henvendelse fra et vidne, matros Niels Olsen fra Dragør, som havde aflagt en edsvoren erklæring i retten, dateret den 2. februar om, at han selv var ombord på kaperfartøjet ”Silla”, samt fangeskibet og senere sygeskibet ”Tröstig”, der lå i havnen ved Charham s.ø. for London, hvor han passede og plejede Svend, og var til stede da denne døde - efter ca. 2 år på dette sygeskib – og ligeledes, da han blev begravet i Chattham. Da hun ingen midler havde, søgte hun fri proces – **Benefidium processus gratuiti** – ved den Kongelige Lands-Overret, samt Hof- og Stads Ret i Kiöbenhavn og fik tilskikket Procurator Lauritzen som sagfører, og sagen startede så her for hendes vedkommende.

>>Gienpart fremlagt 3 Maii 1815

Ellen Hans Datter har i en til Cancelliet indkommen Ansøgning, hvorved den Kongelige Lands- Overret samt Hof- og Stadsret under 28 s.m. har afgivet forklaring, anholdt om at velbemeldte Rets Skiftekommission maatte bemyndiges til at tage hendes og hendes formodentlige afdøde Mands, Bødker Svend Pedersen Møbels, der tillige havde det Navn Nexøe, fælles Boe under Behandling.

Med hensyn til hvad velbemeldte Ret i ovenanførte Erklæring har ytret, skulde Man ikke undlade tjenstligt at tilmelde samme til behagelig Efterretning og Bekiendgørelse for Vedkommende i det Ansøgte kan tillades, naar den af Matros Niels Olsen af Dragøer udstedte Attest beediger, hvortil der under Dags Dato er supplicanten Beneficium processus gratuitie. Den indsendte Udskrift af Rettens 2det Vidnekammer Protocol følger hermed tilbage.

Det Kongelige Danske Cancellie den 20 April 1815.

Kaas Hald Bülow Ørsted Larsen Hansen Fischer Biernestad
Til Den Kongelige Landsoverret samt Hof- og Stadsret.

Gienpartens Rigtighed bekræftes.

Justitscontoiret i den Kongelige Landsoverret samt Hof- og Stadsret i Kiøbenhavn den 21 April 1815.
Bang<<

Torvegaden nr. 109 på Christianshavn

Hun boede i Torvegaden nr. 109 på Christianshavn sammen med sønnen Andreas på 9 år - og kunne ikke få sin mand erklæret død, og kunne derfor ikke få gjort boet op og komme videre i sit liv. Hun havde ikke penge til at betale et halvt års forfalden husleje på 33 Mark, samt skatter og det samme beløb for næste halve år, idet værelserne ikke var opsagt. (Ifølge Københavns Skiftekommission Protokol nr. 8 af 3die Maai 1815, fik hun dog opgjort sit bo til en værdi af 15 Mark og kom overens med husværten, men da hun giftede sig igen 21. september samme år, kan det jo være medvirkende til, at hun kom ud af sin gæld).

Freden sluttet

Den 25. januar 1814 fik fangerne (Prisonerer) på fangeskibene officiel meddelelse om, at freden var sluttet, og i april måned ratificeres freden, men først i maj blev fangerne frigivet. (Kilde: "PRISONEN, Danske og Nor-

ske krigsfanger i England 1807 - 1814", skrevet af Carl Roos, som er bygget over Jens Krog's dagbøger, der selv var fange hos englænderne i 6½ år fra 1807-1814, og skildrer livet ombord på både fangeskibene og sygeskibene).

Hvornår Matros Niels Olsen kom tilbage til Danmark, vides ikke.

(Jævnfør Erik Kanns 2 artikler vedrørende "at fylde kød på skelettet, så har jeg i sandhed også fået "kød" på dette "skelet").

Afsluttende bemærkning

Som en afsluttende bemærkning, kan jeg fortælle, at hans søn Andreas Peter Nexøe, min tipoldefar, druknede i 1865 på Odense Fjord i forbindelse med hans job som styrmand/krydsskipper, mens de lå ved Skibhusene til reparation. Hans søn druknede sig i Æbeltoft Vig i januar 1869, efter at være gået fallit med et værtshus i Æbeltoft. Triste skæbner, må man sige.

Præsentation for nybegyndere

Lavet i Norden med tanke på nordisk historie

Den absolut bedste oversigt

Lav din egen gårds historie

Utroligt flotte rapporter

Dit mindealbum i billeder

Alle behøver brugerstøtte en gang i mellem. Embla Familie og Slægt er udviklet i Norden med dansk hjælp og vejledning

Embla Familie og Slægt

Et dansksproget slægtsprogram og mindealbum

Sælges kun fra www.embla.dk

Hent og prøv gratis demoversion, som kun er begrænset ved 50 pers.

Ny opdatering Certificeret for ny Windows 7, også 64-bit

embla

Opdater din Version 8

gratis og prøv
forbedringerne i
v8.0.140

Ved nykøb
kun 775,- kr.
CD-rom
tilsendes!

Kalender

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Torsdag den 25.3. kl. 19.00-21.00	Kartografisk Dokumentationscenter, Syddansk Universitet, Campusvej, Odense M	Introduktion til centrets kortsamling v/Per Grau Møller	DIS-Odense	Se mere: http://www.dis-odense.dk/
Onsdag den 31.3. kl. 18.00-22.00	Biblioteket Haslev	Familysearch v/Anne Margrethe Krogh-Thomsen	DIS-Faxe	Se mere: http://www.dis-faxe.dis-danmark.dk/
Onsdag den 7.4. kl. 19.00	Lindegården Peter Lunds Vej 8 Kgs. Lyngby	Generalforsamling samt gotisk billedlotteri	DIS-København Nord	Se mere: http://www.dis-kbh nord.dk/
Tirsdag den 13.4. kl. 18.30-21.00	Kulturmaskinen Odense	Generalforsamling samt Fyns landskabs- og bebyggelsehistorie v/Anders Myrtue	DIS-Odense	Se mere: http://www.dis-odense.dk/
Onsdag den 21.4. kl. 19.00-22.00	Biblioteket Haslev	Faderskabssager, Fødselsstiftelsen m.m. v/Michael Dupont	DIS-Faxe	Se mere: http://www.dis-faxe.dis-danmark.dk/
Tirsdag den 4.5. kl. 19.00-21.00	Kulturmaskinen Odense	Brandforsikringsprotokoller v/Steffen Andersen	DIS-Odense	Se mere: http://www.dis-odense.dk/
Lørdag den 1.5. kl. 10.30	Frilandsmuseet	Fremvisning af Frilandsmuseets møller v/Hans Peter Poulsen	DIS-København Nord	Se mere: http://www.dis-kbh nord.dk/

Et must for alle slægtsforskere

Danmarks førende og ældste slægts- og personalhistoriske tidsskrift er blevet udgivet siden 1880 og bringer altid spændende artikler for danske slægtsforskere.

Bliv medlem af Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie for 250 kr. om året og få tidsskriftet tilsendt. Det udkommer ca. maj og december.

Læs mere på www.genealogi.dk eller indmeld dig direkte på indmeld@gmail.com

PERSONALHISTORISK
TIDSSKRIFT 2009:2

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Efter bemyndigelse

Kilder til dansk forvaltningshistorie 1920-1970

Værket Kilder til dansk forvaltningshistorie, der er udgivet af Kildeskriftselskabet, beskriver i fem bind ikke færre end 469 kilde typer. Dermed er der skabt et nyttigt hjælpemiddel til de omfattende kildegrupper, der findes i Rigsarkivet, landsarkiverne og de nordatlantiske arkiver. Det er et værk, der i høj grad vil kunne hjælpe og inspirere slægtsforskere i deres undersøgelser.

Pr. bind: 275 kr.

Alle 5 bind: 800 kr.

Bestil via: bestil@kildeskriftselskabet.dk

Kildeskriftselskabet har i mere end 130 år udgivet mange centrale kilder til dansk historie, heriblandt mange vigtige kilder for slægtsforskere. Se boglisten på:

www.kildeskriftselskabet.dk

DIS-Danmarks ekspedition

Tlf. 26 84 25 19

Telefonen er åben for ekspedition:

Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadressebogen 1921 ect.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

www.dis-danmark.dk

Hanne Marie Rud

webmaster@dis-danmark.dk

DIS-Danmarks bestyrelse

Susanne Fuglsang *Formand.*

Højbakkevej 3, 2640 Hedehusene. Tlf. 46 13 60 01

fuglsang@dis-danmark.dk

Henning Karlby *Næstformand.*

Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08

karlby@dis-danmark.dk

Arne Christiansen *DIS-arkiv + AO-repr.*

Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34

christiansen@dis-danmark.dk

Werner Wittekind *Kasserer.*

Rudersdalsvej 114, 2.sal tv., 2840 Holte. Tlf. 45 41 43 15

wittekind@dis-danmark.dk

Kathrine Tobiasen *Redaktør + DIS-Forum.*

Korsagervej 13, 8940 Randers. Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

H.C. Andersen

Munkevænget 24 D, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 69 39

andersen@dis-danmark.dk

Ole Degn *KIK-repræsentant.*

Mellemhøjen 11, 8800 Viborg. Tlf. 86 67 47 02

degn@dis-danmark.dk

Ruben Højmark Jensen *DIS-Træf + DIS-Fadder + DIS-Arkiv.*

Lucernevej 17, 4180 Sorø. Tlf. 57 83 28 94

hojmark@dis-danmark.dk

Morten Hovedskov Nielsen

Fuglekildevej 12, 5690 Tommerup. Tlf. 64 75 10 59

nielsen@dis-danmark.dk

Michael Dupont *Suppleant.*

Stenager 216, st.th, 2600 Glostrup. Tlf. 43 44 16 52

dupont@dis-danmark.dk

#dinhistorie

en udstilling om danskerne og deres aner

Rundetaarn

28. august-3. oktober 2010

Helt almindelige danskere fortæller deres fantastiske, forunderlige familiehistorier, som de udfoldede sig i 1700-tallet. Udstillingen #dinhistorie i Rundetaarn byder også på foredrag, omvisninger og workshops, der inspirerer og vejleder kommende slægtsforskere til at finde deres egne rødder.

Ægte 1700-tals-skæbner

Vi har alle sammen aner, der kan have hørt om Struensees henrettelse som breaking news eller overlevet det store jordskælv i Lissabon i 1755. Vi har forfædre og formødre, som blev sat fra deres gård, grundlagde et stort handelshus, lagde næsten hele børneflokken i graven, rejste til De Vestindiske Øer, endte i tugthuset – eller på en helt anden måde gjorde et indtryk, som vi ikke kan lade være med at fortælle videre.

Det er disse livsskæbner, som er omdrejningspunktet for udstillingen #dinhistorie i Rundetaarn, der løber fra den 28. august til den 3. oktober 2010. Udstillingen skal vise almindelige danskeres fortællinger om mennesker i 1700-tallet, der er en del af deres personlige historie – og dermed af vores fælles fortid.

Stigende interesse for slægtsforskning

I Danmark er der mange tusind mennesker, der forsker i deres slægt. Interessen for at lære sit ophav at kende har været stigende gennem flere årtier. Ikke mindst de mange oplysninger, som i dag kan findes på nettet, har gjort slægtsforskning til lidt af en folkeinteresse.

Den store historie skrives normalt af historikere, etnologer og lignende fagfolk. Den lille historie kan være fundet og fortalt af mange andre. Men de vidnesbyrd om det levede liv, som den rummer, er ikke mindre væsentlige eller interessante end de store sammenhænge.

Tre genealogiske foreninger samarbejder

Udstillingen #dinhistorie i Rundetaarn er en del af et samlet program, som desuden rummer foredrag og andre aktiviteter samt workshops, hvor alle kan få inspiration og hjælp til at starte deres egen rejse ind i fortiden. Bag udstillingen står de tre landsdækkende genealogiske foreninger Samfundet for Dansk genealogi og Personalhistorie, Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger og DIS-Danmark - Databehandling i Slægtsforskning. I de genealogiske foreninger er der stor glæde over projektet, som på en nyskabende måde formidler slægtsforskningen, dens resultater og dens udøvere.

Projektet ledes af en styregruppe, bestående af repræsentanter fra de tre foreninger samt Rundetaarn. Historierne udvikles og tilrettelægges i et samarbejde mellem en kurator og en gruppe af genealogiske ambassadører, som udgør projektets idégruppe. Velux Fonden har med en stor donation gjort projektet muligt.

Udstillingen #dinhistorie indgår i den historiske festival Golden Days, der i år har fokus på 1700-tallet.

Har du en historie fra 1700-tallet?

Til brug for udstillingen #dinhistorie efterlyser vi familiehistorier med en tilhørende genstand. Historierne skal foregå i 1700-tallet, og genstanden skal have relation til den person, som historien handler om.

Genstanden kan være håndgribelig (for eksempel et smykke, et møbel, en familiebibel etc.), en del af eller et foto/billede af en genstand (for eksempel en gren fra et træ eller et billede af et hus) eller en nutidig gestaltning af en genstand (for eksempel en kage bagt efter en familieopskrift eller et musikstykke spillet efter en note fra 1700-tallet).

Kontakt:

Kurator Rasmus Agertoft på
r@smusagertoft.dk